

ÅRSRAPPORT 2020

DEN NORSKE KIRKE
Sør-Hålogaland bispedømme

VUONA GIRKKO
Oarjje-Hålogalánda bisspagoovllo

Innhold

I.	Leders beretning.....	3
II.	Introduksjon til bispedømmet og hovedtall	5
A.	Nøkkeltall for bispedømmet	6
B.	Utvalgte volumtall.....	6
C.	Nøkkeltall for årsregnskapet 2020	7
III.	Årets aktiviteter og resultater	8
A.	Kortfattet sammendrag av bispedømmets samlede aktivitet i 2020.....	8
B.	Omtale av resultater og måloppnåelse	8
B.1	Gudstjenesteliv - «Folkekirka i Nordland - Ei åpen dør i tro, håp og kjærlighet»	8
B.2	Dåp og trosopplæring.....	13
B.3	Kunst og kultur	16
B.4	Kirke og samfunn.....	18
B.5	Rekruttering og frivillighet.....	26
B.6	Bemanning, presteskap og administrasjon.....	32
C.	Biskopens virksomhet under koronapandemien	34
IV.	Styring og kontroll i virksomheten.....	36
A.	HMS/Arbeidsmiljø	36
B.	Likestilling.....	39
C.	Vurdering av mislighetsrisiko	39
V.	Vurdering av framtidsutsikter	41
VI.	Årsregnskap.....	44
	Ledelseskomentar til årsregnskapet 2020	44
	Regnskapsrapport fra Felles økonomienhet	45

I. Leders beretning

Bispedømmerådet og rekruttering

Ved inngangen til 2020 hadde vi på plass et nytt bispedømmeråd, klare for en ny fireårsperiode. Ny leder er Tanja Nyjordet, som avløste Marit Hermstad etter flere perioder som leder. Bispedømmerådet gjennomførte i 2020 åtte møter med til sammen 85 saker, mot 54 saker i 2019. Dette inkluderer behandlingssaker, orienterings- og referatsaker, samt 19 tilsettingssaker mot 10 i 2019. En av tilsettingssakene gjaldt stiftsdirektør, to gjaldt prost i Sør-Helgeland prosti og Vesterålen prosti, mens resten gjaldt prestestillinger. Fem av bispedømmerådsmøtene ble gjennomført som fysiske møter i Bodø, mens tre møter ble gjennomført via henholdsvis telefon, e-post og videomøter. Antall saker økte noe fra året før, men det har i 2020 vært behandlet et betydelig antall høringsaker. Videre er det gledelig at antall tilsettingssaker er nesten doblet i 2020 i forhold til 2019.

Antall presteansettelser har gått i riktig retning i 2020, da det ble ansatt to flere enn som sluttet. Likevel står bispedømmet overfor en utfordrende rekrutteringssituasjon i de kommende årene, da over en tredjedel av presteskaper er i aldersgruppen 60+. I tillegg var det ved utgangen av 2020 hele 16 stillinger i presteskaper der det ikke er ansatt fast prest. Vi utfordres derfor til å finne alternative løsninger for å kunne holde gudstjenesteliv og menighetsarbeid tilstrekkelig oppe, for å unngå ytterligere nedgang i antall medlemmer. Det blir mer og mer vanlig å inngå avtaler med vikarer som har lite eller ingen teologisk utdanning. Vi har i 2020 underskrevet hele 116 vikaravtaler mot 86 i 2019. Å få flere unge til å velge kirkelig utdanning er i seg selv en stor og langsiktig utfordring for hele Den norske kirke. Tiltak som «second career» og ekvivalering av andre utdanninger blir viktige bidrag for å få rekruttert flere prester og andre kirkelige medarbeidere. Det er avgjørende at kirken fortsatt har muligheten til selv å kunne ekvivalere kandidater til prestestillinger.

Bispedømmeråd og biskop jobber aktivt med rekruttering, men dette arbeidet er svært krevende da vi rett og slett har for få prester til å fylle inn i de mange ledige stillingshjemlene. Selv om det kommer gledelige meldinger om vekst i avgangskullene ved utdanningsinstitusjonene, må det et nasjonalt krafttak til for å motivere og legge til rette for at flere velger kirkelig utdanning. Vi i bispedømmet prøver å bidra med å tilpasse arbeidsplaner etter ønsker og å gi gode lønnsbetingelser for å beholde og rekruttere, men dette blir stadig mer krevende i et marked der konkurransen med de andre bispedømmene øker. Vi blir fort tapere i et slikt marked, ikke minst fordi for få ungdommer fra vår landsdel velger kirkelig utdanning. Bispedømmerådsleder og biskop utfordrer Den norske kirke på nasjonalt nivå til å forske mer på hvorfor færre av dagens ungdom velger å ta kirkelig utdanning. For at vi skal kunne opprettholde en levende folkekirke i hele vårt bispedømme, er rekruttering av nye medarbeidere helt avgjørende. I 2020 har det vært jobbet med å få på plass en fast ordning for studenter som kombinerer prestevikariat og studier. Dette arbeidet resulterte i at vi i 2020 gjennomførte hele seks presteordinasjoner.

Bemanning av bispedømmekontoret

Vi kan gjøre opp årsregnskapet med et betydelig mindreforbruk, noe som i 2020 har sin hovedårsak i vakansesituasjonen i presteskaper, koronapandemien som har resultert i færre aktiviteter og arrangementer og et betydelig lavere reisenivå. I 2019 gjorde bispedømmerådet vedtak om en redusert bemanningsplan for kontoret, samt en flat organiseringsstruktur der

den avdelingsvise organiseringen med kirkefagsjef og personalsjef ble avviklet og erstattet med rådgiverstillinger med særskilte ansvarsområder. I 2020 har denne organiseringen etablert seg, og vi opplever at kontoret drives mer effektivt, med transparente arbeidsprosesser og større grad av medvirkning for alle. I juni tiltrådte Ole Christian Erikstad som ny stiftsdirektør etter Jan-Kjell Jonassen. I tillegg har tre nye medarbeidere begynt ved bispedømmekontoret i 2020 i stillingene som rådgiver for administrasjon og forvaltning, kulturrådgiver og kommunikasjonsrådgiver. Spesielt de to sistnevnte har hatt stor betydning for det utadrettede arbeidet mot menighetene, noe som har vært spesielt viktig i en tid der mye foregår digitalt. Videre har det vært jobbet med tilsetting av teologisk rådgiver, en stilling som har vært ledig over flere år. I fravær av denne leies det inn ressurser på timesbasis fra presteskaper, samt at prostene har bidratt i for eksempel høringssaker.

Prestetjenesten og prostene

Når det gjelder ledelse av prestedtjenesten, er både biskop og bispedømmeråd avhengig av dyktige proster. Vi kan glede oss over et stabilt «prosteteam» i 2020, samt at vi har fått på plass prost i alle åtte prostiene. Til utarbeidelsen av årsrapporten har prostene bidratt med helhetlige og gode rapporter fra de respektive prostiene i tråd med de rutiner vi har lagt opp til. Koronasituasjonen gjør at prosterapportene har vært særlig viktige i, da regnskapstall og kirkestatistikk for 2020 nok ikke i tilstrekkelig grad fanger opp årets aktiviteter, spesielt gjelder dette aktiviteter som har vært gjennomført digitalt. Det vises for øvrig til omtale av prestedtjenesten i kapittel to og tre.

Koronapandemien

Virksomheter av den pågående koronapandemien er omtalt i kapittel tre og fem.

Bodø, 15. mars 2021

Tanja Fatima Nyjordet
bispedømmerådsleder

Ann-Helen Fjeldstad Jusnes
biskop

II. Introduksjon til bispedømmet og hovedtall

Tilknytningsform, myndighet og ansvarsområde

Sør-Hålogaland bispedømme er for rapporteringsåret 2020 underlagt rettssubjektet Den norske kirke. Sør-Hålogaland bispedømme ble opprettet i 1952 ved at Hålogaland bispedømme ble delt og er ett av 11 bispedømmer i Norge. Bispedømmerådet har 11 medlemmer inkludert en lulesamisk representant. Sammen med de andre bispedømmerådene utgjør rådet Kirkemøtet. Biskopene utgjør Bispemøtet. Myndighet og ansvarsområde for biskop og bispedømmeråd følger for 2020 blant annet av Kirkeloven, gravferdsloven og tjenesteordning for biskop, prost og menighetsprest. Fra 1. januar 2021 erstattes Kirkeloven med Trossamfunnsloven. Tilsettingsreglement, økonomiinstruks og tildelingsbrev er også viktige dokumenter som sier mye om myndighet og ansvarsområde. Bispedømmet blir ledet av to organ; Biskopen og Bispedømmerådet med felles administrasjon ledet av stiftsdirektør. Kontorsted er Bodø.

Bispedømmerådet skal ha sin oppmerksomhet på alt det som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene. Rådet skal fremme samarbeid mellom de ulike menighetsråd og andre lokale grupper innen bispedømmet. Bispedømmet fordeler statlig tilskudd til trosopplæring og særskilte stillinger innen diakoni og undervisning. Bispedømmet kan opprette og nedlegge stillinger innenfor tildelt ramme. Bispedømmerådet tilsetter proster, menighetsprester, prostiprester samt fengselsprest og studentprest. I tillegg er bispedømmerådet arbeidsgiver for de tilsatte ved bispedømmekontoret. Biskopen leder prestatjenesten i bispedømmet og stiftsdirektøren er utøvende myndighet for bispedømmerådet og daglig leder for de ansatte på bispedømmekontoret.

Overordnet mål og samarbeid med andre, kirkelige fellestråd, frivillige kristelige organisasjoner

Bispedømmeråd og biskop har lagt til grunn de mål og føringer som er gitt av Kirkemøtet og Kirkerådet. Visjonsdokumentet samt virksomhetsplan for bispedømmet legges også til grunn for virksomheten og aktivitetene. Visjonen for Sør-Hålogaland er «*Folkekirka i Sør-Hålogaland - ei åpen dør i tro, håp og kjærlighet*».

De områdene som er mest synlige er:

- Prestetjenesten
- Gudstjenester og kirkelige handlinger
- Dåp, trosopplæring og inkludering
- Samisk kirkeliv - ansvar for det lulesamiske språkområdet
- Kirkemusikk og kultur
- Diakoni
- Misjon
- Tilskuddsforvaltning, godkjenningssaker og oppgaver knyttet til gravferdslov og forskrift. Sistnevnte er overført til Statsforvalteren i Vestfold og Telemark fra 1. januar 2021

Sør-Hålogaland bispedømme ønsker å være folkekirke der folk bor. I vårt bispedømme er det ved utgangen av 2020 83 sokn og 41 fellestråd fordelt på 41 kommuner. Bispedømmet har samarbeid med kristelige organisasjoner, og har et formelt samarbeid med misjonsorganisasjonene som er tilknyttet Samarbeid for menighet og misjon (SMM).

Omtale av organisasjon, ledelsesstruktur og antall ansatte samt lokalisering

Sør-Hålogalands biskop og bispedømmeråd har felles administrasjon. I bispedømmet er det åtte prosti som hver for seg er eget tjenesteområde for prestene. De øvrige kirkelige tilsatte har i hovedsak fellesrådet som sin arbeidsgiver.

Fra 1. september 2019 har bispedømmekontoret vært organisert med stiftsdirektør som daglig leder og med rådgivere med primæransvar for sine fagområder.

I vårt bispedømme er det 87,25 stillingshjemler for presteskapet og 12 stillingshjemler ved bispedømmekontoret, inkludert biskop og stiftsdirektør. I forbindelse med kommunesammenslåing fra 1. januar 2020, ble Tjeldsund menighet, samt 0,5 stillingshjemmel, overført til Nord-Hålogaland bispedømme. Når det gjelder 0,5 stillingshjemmel som fengselsprest har vi ansatt diakon i 100 % stilling. I tillegg har vi 60 % stilling på topp innen sentralbord ved bispedømmekontoret. Alle stillingene har bispedømmerådet som arbeidsgiver. I Sør-Hålogaland bispedømme er det tilsatt om lag 400 medarbeidere i de lokale menighetene med fellesrådene som arbeidsgiver.

A. Nøkkeltall for bispedømmet

Tabell 2.1 Nøkkeltall Sør-Hålogaland bispedømme

Nøkkeltall Sør-Hålogaland	2018	2019	2020
Antall innbyggere	243 385	241 236	240 345
Medlemmer og tilhørige	195 910	193 498	190 229
Innmeldte	82	133	101
Utmeldte	502	758	428

Kilde: Statistikkhefte 2020 (SSB)

Tjeldsund sokn/kommune ble fra 01.01.2020 del av Nord-Hålogaland bispedømme/Troms og Finnmark fylke. Kommunen hadde 1243 innbyggere ved inngang 4. kvartal 2019.

Tabell 2.2 Nøkkeltall per prosti

Nøkkeltall 2020 per prosti Sør-Hålogaland	Antall innbyggere	Medlemmer	Innmeldinger	Utmeldinger
Domprostiet	61 913	46 462	23	162
Salten	19 769	16 013	11	30
Indre Helgeland	46 499	37 519	10	84
Sør-Helgeland	12 837	10 666	8	25
Nord-Helgeland	18 061	13 892	24	21
Ofoten	25 686	19 710	2	10
Vesterålen	32 162	24 744	17	53
Lofoten	23 418	17 057	6	43
Totalt	240 345	186 063	101	428

Kilde: Statistikkhefte 2020 (SSB)

B. Utvalgte volumtall

Antall døpte, konfirmerte, vigsler, gravferder, gudstjenester totalt og deltakere samlet, inkl. tall fra 2016–2020.

Tabell 2.3 Utvalgte volumtall

Utvalgte volumtall Sør-Hålogaland	2016	2017	2018	2019	2020
Antall døpte	1602	1525	1465	1315	1059
Antall dåpshandlinger	1738	1629	1545	1414	1123
Antall konfirmerte	1991	1940	1870	1860	1769
Antall vigslar	386	373	357	312	239
Antall gravferder	2163	2200	2240	2098	2149
Antall gudstjenester totalt	3693	3605	3549	3546	2834
Antall gudstjenestedeltakere samlet	270 747	269 019	288 577	244 299	117 080

Kilde: Statistikkhefte 2020 (SSB)

c. Nøkkeltall for årsregnskapet 2020

Tabellen viser nøkkeltall basert på informasjon fra del VI Årsregnskapet, for de siste 3 år.

Tabell 2.4 Nøkkeltall for årsregnskapet

Nøkkeltall for årsregnskapet, 1000-kr	2018	2019	2020
Antall årsverk	102,60	100,35	99,85
- herav prestedtjeneste	88,75	88,75	88,25
Samlet tildeling budsjettgruppe1 A-Drift	80 514	85 774	82 366
Netto driftskostnader	80 081	80 783	79 552
Lønnsandel av driftskostnader	87,1 %	86,5 %	87,3 %
Andel lønn brukt i prestedtjenesten	75,8 %	77,2 %	79,1 %
Lønnskostnader pr årsverk	680	696	695

Kilde: Xledger, tildelingsbrev og stillingsoversikt

Tall som gjelder prestedtjenesten er inkludert biskopen. Lønnsandel og lønnskostnader er inkludert andre personalkostnader (kontogruppe 59*). Det er i 2020 foretatt en ny beregning av nøkkeltallene for 2018 og 2019 slik at tallene er sammenlignbare.

III. Årets aktiviteter og resultater

A. Kortfattet sammendrag av bispedømmets samlede aktivitet i 2020

Bispedømmets aktiviteter har i 2020 vært sterkt preget av den pågående koronapandemien. På grunn av smittevern-tiltak har det i perioder ikke vært mulig å avholde gudstjenester slik vi er vant til. Gudstjenester, begravelser, vielser, dåp andre kirkelige handlinger har vært gjennomført med færre deltakere eller i en redusert form. Det er særlig bekymring knyttet til hvordan koronapandemien har påvirket barne- og ungdomsarbeidet, herunder konfirmanter.

Det positive er at vi, både som kirkesamfunn og i samfunnet for øvrig, har vært vitne til en digital revolusjon som følge av koronapandemien. Digitale løsninger har bidratt å opprettholde en stor del av aktiviteten, til tross for smittevernbegrensningene. I Vesterålen prosti ble det for eksempel utviklet et eget konsept med 18 digitale gudstjenester, Kirkelangs i Vesterålen, og i Domprostiet nådde den årlige Luciakonserten nærmere 100 000 seere over hele verden, takket være en digital satsing. Det har også vært arrangert «drop-in dåp» både i Lofoten, Bodø og Rana, noe som ser ut til å ha slått godt an. Her har også digitale løsninger bidratt til å inkludere familiemedlemmer. I vårt langstrakte bispedømme har digitale løsninger på mange måter bidratt til å knytte bispedømmet og ansatte mer sammen, både i prostemøter, møter med Kirkevergelaget og andre møter som vanligvis krever reiser og stor grad av planlegging.

Smitteverntiltakene har også preget hverdagen på bispedømmekontoret. Til tross for at Bodø hadde relativt lite smitte i 2020 har det vært perioder med hjemmekontor, helt eller delvis, og normalen har vært at stabsmøter, fagmøter og liknende har vært gjennomført på video. Arbeidsflyten har likevel fungert fint og det har vært mulig å opprettholde en noenlunde normal arbeidshverdag. Stabstur til Kjerringøy i Bodø kommune i august, i en periode med lite smitte i regionen, var et kjærkomment avbrekk fra måneder med hjemmekontor.

Etter et år med smitteverntiltak og få fysiske møtepunkter er det fortsatt grunn til å være takknemlig for kirkens solide posisjon i små og store lokalmiljø i bispedømmet. Kirkens medlemsundersøkelse for 2020 viser at nordlendingene i stor grad støtter opp under kirken og kirkelige handlinger og fortsatt anser kirken som sitt forankringspunkt i sorg og glede.

B. Omtale av resultater og måloppnåelse

B.1 Gudstjenesteliv - «Folkekirka i Nordland - Ei åpen dør i tro, håp og kjærlighet»

Strategisk mål: Gudstjenestelivet blomstrer

B.1.1 Resultatmål: Vekst i antall deltakere per gudstjeneste

Den fysiske gudstjenestedeltagelsen i 2020 var lav. Dette skyldes hovedsakelig restriksjoner på grunn av smittevern og generell angst for å møte mange mennesker. Noen søndager har det også vært messefall på grunn av nasjonale restriksjoner og anbefalinger lokalt og regionalt. Tabell 3.1 viser at det har vært en nedgang på 17 % i antall gudstjenester på søn- og helligdager sammenlignet med 2019, samt en halvering når det gjelder antall deltagere. At julegudstjenestene ble avlyst mange steder, eller gjennomført med adskillig færre deltagere

enn normalt (maks 50 personer), gjør naturligvis et særlig utslag på denne statistikken.

Tabell 3.1 Gudstjenestedeltagelse, søn- og helligdager

Gudstjenester på søn- og helligdager			Deltakere på søn- og helligdager			Gj.snitt antall deltakere		
2019	2020	Endring i %	2019	2020	Endring i %	2019	2020	Endring i %
2735	2275	-17 %	188 282	92 367	-51 %	69	41	-41 %

Kilde: Statistikkhefte 2020 (SSB)

Når det gjelder alle gudstjenester som er gjennomført, så viser tabell 3.2 en nedgang på til sammen på 20 %, samt 52 % nedgang for antall deltagere. De alternative gudstjenestene som er gjennomført, har dermed ikke slått nevneverdig ut på gjennomsnittlig antall deltagere. Vedrørende statistikkføringen vil vi gjøre oppmerksom på at det i vårt bispedømme gjennomføres forordnede gudstjenester utenom søn- og helligdager, det vil si også på lørdager. Vi vil derfor anbefale at det i spørreskjemaet fra Kirkerådet tydeliggjøres hvorvidt forordnede gudstjenester på andre dager inkluderes i rubrikken «gudstjeneste, alle dager».

Tabell 3.2 Gudstjenestedeltagelse, alle gudstjenester

Gudstjenester SHBD, alle dager			Deltakere, alle dager			Gj.snitt antall deltakere		
2019	2020	Endring i %	2019	2020	Endring i %	2019	2020	Endring i %
3546	2834	-20 %	244 299	117 080	-52 %	69	41	-40 %

Kilde: Statistikkhefte 2020 (SSB)

Den gjennomsnittlige gudstjenestefrekvensen (på søn- og helligdager) per sokn i 2020 ligger på 45 %, det vil si 460 færre gudstjenester enn i 2019 og i snitt 5,6 færre gudstjenester per sokn enn i 2019. Prosterapportene avslører ingen andre underliggende årsaker til dette enn koronapandemien. Samtidig er det verdt å nevne at 230 gudstjenester ble strømmet¹, der 130 895 mennesker så minst 85 % av sendingen. I tillegg kan Rambøll-undersøkelsens kartlegging av digitale aktiviteter melde om 512 digitale aktiviteter knyttet til gudstjenestelivet i vårt bispedømme, med til sammen 172 804 digitale deltagere.

Tabell 3.3 Gjennomsnittlig gudstjenestefrekvens på søn- og helligdager

Antall sokn ²	Gudstjenester på søn- og helligdager	Frekvens
82	2275	45 %

Kilde: Statistikkhefte 2020 (SSB)

Når det gjelder resultatmålet om vekst i antall gudstjenestedeltakere har 2020 først og fremst dreid seg om å kunne gi et så godt gudstjenestetilbud som mulig, gitt de smitteverntiltak man til enhver tid har måttet forholde seg til. Likevel er det verd å merke seg for eksempel Aldersund menighet på Nord-Helgeland, som kan vise til både økt gudstjenestedeltagelse og nattverddeltagelse. Med antallsbegrensninger var det en fordel å være en liten menighet, fordi gudstjenestedeltagelsen uansett ikke oversteg grensen.

¹ Dette tallet gjelder strømmede gudstjenester, som ikke ble gjennomført som «fysiske gudstjenester».

² Antall sokn som har levert skjema per uttrekkstidspunktet. Det mangler én menighet i oversikten.

Det har vært jobbet godt i menighetene med tanke på å finne kreative og alternative løsninger for å nå ut til folk. I tillegg til ordinære hovedgudstjenester i kirkerommene, har det blitt avholdt utegudstjenester, vandregudstjenester og «drive-in»-gudstjenester. Flere proster melder om gledelige erfaringer knyttet til økt strømming av gudstjenester til aldersinstitusjoner og stor omstillingskompetanse hos kirkelig ansatte. Færre mennesker har møtt på fysiske gudstjenester enn tidligere år, men til gjengjeld er kvaliteten på digitale gudstjenester blitt stadig bedre.

Det er likevel knyttet bekymring til hva som vil skje når situasjonen kommer tilbake til det normale. Vil gudstjenestevanene endre seg hos dem som tidligere har kommet til gudstjenester i kirken? Selv om mange nå har fått erfaring med å sende gudstjenester digitalt, er det ikke nødvendigvis et ønske om å fortsette med dette, i hvert fall ikke på bekostning av menighetens normale gudstjenesteliv. Det er mange utfordringer knyttet til personvern, gudstjenesteopplevelsen, musikkutøvelse, eksponering av ansatte og menighetsmedlemmer, rettigheter, samt hvorvidt det skal velges strømming kontra opptak som ligger tilgjengelig på sosiale medier kortere eller lengre tid. Vi ser at noen har valgt å dele opptak av svært alternative, avkortede «gudstjenester», som ikke representerer Kirkemøtets godkjente gudstjenesteordning. Her bør Den norske kirke være seg bevisst hva som presenteres samt ha klare føringer for hvordan korte andakter, konserter eller lignende kan gjennomføres. Kanskje bør Kirkerådet vurdere utvikling av en egen liturgisk form som egner seg til å spre digitalt? Så lenge gudstjenesten regnes som Den norske kirkes konstituerende praksis, anser vi det som viktig å holde fast ved dette, også når den presenteres gjennom digitale plattformer.

Det meldes om et savn etter gudstjenestefellesskapet, og det er ingen tvil om at også gudstjenesten som ritual mister viktige sider ved sin sakramentale og sakrifielle funksjon når den ikke oppleves fysisk i en vigslet kirke eller annet egnet gudstjenestested. Selv om medlemsundersøkelsen viser til at bare 22 % oppsøker kirken på grunn av religiøse behov, utgjør likevel dette en viktig del av kirkens medlemmer. Når så mange som 66 % går i kirken på grunn av tradisjon, en økning på 8 % fra 2019, innebærer dette sannsynligvis at gudstjenesten oppleves som et viktig møtested på tvers av generasjonene, både for tradisjon og nyskaping.

B.1.2 Resultatmål: Flere velger kirkelig vigsel

Det var en klar nedgang i antall vielser i bispedømmet i 2020. Dette er en trend som vi har observert over tid, så dette kan ikke kun begrunnes med koronarestriksjonene. Samtidig er det et ekstra fall i 2020 på grunn av koronapandemien. Bare i Lofoten prosti, der det ofte kommer brudepar fra andre deler av landet, ble 47 av 89 vielser utsatt til 2021 og 2022 fordi brudeparet ønsket å invitere flere gjester enn restriksjonene ga åpning for. For øvrig viser medlemsundersøkelsen at to av tre medlemmer ville giftet seg i kirken, dersom de skulle giftet seg nå. Dette er på samme nivå som i 2019, og ligger 2 % over landsgjennomsnittet.

Tabell 3.4 Vielser

Antall vielser			Antall deltakere			Gj.snitt antall deltakere		
2019	2020	Endring i %	2019	2020	Endring i %	2019	2020	Endring i %
312	239	-23 %	19 271	9 445	-51 %	62	40	-22 %

Kilde: Statistikkheftet 2020 (SSB)

Det er grunn til å tro at det først og fremst er i byene at det er et reelt alternativ å gifte seg borgerlig. På den ene siden betyr dette at vi bør iverksette tiltak for å markedsføre kirkelig

vielse, mens vi på den andre siden bør kunne signalisere at det er i Den norske kirkes interesse at par gifter seg, uansett om det skjer i en kirkelig eller borgerlig sammenheng. Tiltak for å opprettholde og øke oppslutningen om kirkelig vigsel kan være at kirkekontorene forenkler rutinene knyttet til påmelding til vielser, til valg av tidspunkt og sted, samt har fokus på fleksibilitet, tilrettelegging og kvalitet. Videre har man i Lofoten prosti i 2020 har gjort seg positive erfaringer med konseptet drop-in-vielse, noe som bør utvikles videre. Kirkelig vielse er noe unikt for brudeparet og bør markedsføres som det. I tillegg kan kirken i større grad markedsføre kirkelig velsignelse av borgerlig inngått ekteskap.

B.1.3 Resultatmål: Oppslutningen om kirkelig gravferd holdes oppe

Tabell 3.5 Volumtall 2015-2020

Gravferder i Sør-Hålogaland BD	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antall kirkelige gravferder	2268	2163	2230	2240	2098	2149
Antall døde	2295	2230	2275	2250	2269	2210
Antall ikke-kirkelige gravferder	27	67	45	10	171	61
Prosent kirkelige gravferder	98,8	97,0	98,0	99,6	92,5	97,2

Kilde: Statistikkheftet 2020 (SSB)

Tabell 3.5 viser en tidsserie om gravferder for de seks siste årene og viser at oppslutningen om kirkelig gravferd fortsatt er høy i vårt bispedømme. I 2019 faller riktignok prosentandelen for kirkelig gravferd til 92,5 %, men tallene for 2020 viser 97,2 % som mer i henhold til normalen enn tallene for 2019.

Ingen av prostiene melder om reell konkurranse fra livssynsnytrale begravelsesseremonier, men Lofotens 89 % kirkelige begravelser i snitt er trolig på grunn av to store alternative trossamfunn (pinsemenigheten på Vestvågøy og Guds menighet i Vågan og Flakstad). I Bodø domprosti lå den kirkelige begravelsesraten på 97,7 %: det ble gjennomført 311 begravelser, hvorav 304 ble forrettet av prester, og under 5 ble gjennomført i regi av Humanetisk forbund.

Vi ønsker å bygge videre på positive holdninger til kirkelig gravferd i bispedømmet gjennom å oppfordre til at fellesrådene fortsetter å ha ansvar for gravferdsforvaltningen. Videre må det legges til rette for god kommunikasjon mellom begravelsesbyrå og kirkene / kirkelige fellesråd som har ansvar for begravelser. Det er avgjørende med kvalitet i alle ledd ved gjennomføring av begravelsesseremonier. Dette innebærer menneskelig kontakt i møte med pårørende, i utførelsen av tjeneste både med tanke på musikk og forkynnelse, og et vakkert kirkerom som inviterer til religiøs refleksjon. En profesjonell håndtering av begravelser er en viktig del av kirkens omdømmebygging.

Den norske kirkes medlemsundersøkelse for 2020 viser at 84 % av medlemmene i Sør-Hålogaland bispedømme ville valgt kirkelig begravelse i dag, noe som er 4 % over landsgjennomsnittet. Dette innbefatter også 62 % av de spurte i "det røde segmentet" og underbygger den positive holdningen generelt i bispedømmet, noe som også fremkommer av prosterapportene.

B.1.4 Resultatmål: Flere menigheter inkluderer samisk språk i gudstjenestene

Tabell 3.6 Samisk kirkeliv i 2020 med tall for 2019 i parentes

Gudstjenester med samisk innslag		Antall sokn med samisk språk i gudstjenesteordningen	Ant. sokn med samisk språk i lokal trosopplæringsplan	Antall sokn totalt
Antall sokn	Antall gudstj.			
43 (38)	632 (491)	22 (25)	22 (13)	83 (86)

Kilde: Statistikkhefte 2020 og SSB

I 2020 ser vi at menigheter som har brukt samiske innslag i sine gudstjenester har en økning på 13 %, med 43 av 83 menigheter mot 38 menigheter i 2019. Videre er det en økning på 29 % for gudstjenester med samisk innslag, totalt 632 i 2020. Dette er både lovende og gledelig, ikke minst sett i lys av at det ble arrangert færre gudstjenester i 2020 enn året før.

Det er meldt inn 22 sokn som per 2020 bruker samisk fast i sine gudstjenesteordninger. Denne nedgangen fra 2019 er sannsynligvis en underrapportering eller et problem med å skille mellom fast ordning og kun innslag. I tillegg ble antall sokn i bispedømmet redusert fra 86 til 83 fra 1. januar 2020, noe som kan ha betydning for et lavere tall enn i 2019.

Sammenliknet med tilsvarende tall fra Nidaros bispedømme og Nord-Hålogaland, jf. statistikkheftet, ser vi behovet for å jobbe enda mer målrettet mot integrering av samiske språk- og kulturuttrykk i gudstjenestene. Blant annet har det gått ut brev fra biskopen til alle menighetene, datert 19. november 2020, der det bes det om at samiske språkmarkører tas inn i den faste gudstjenesteordningen.

Når det gjelder de enkelte prostiene, så bruker de aller fleste menighetene i Indre Helgeland prosti og Nord-Helgeland prosti samiske språkmarkører fast i gudstjenesteordningen. I Salten prosti og Bodø domprosti brukes det flere steder mer eller mindre fast, noe avhengig av hvorvidt presten føler seg bekvem med å bruke samisk språk eller ikke. Det samme også for Ofoten prosti, hvor samisk nådehilsen og velsignelse lyder i de fleste gudstjenestene, samt enda mer aktivt i Tysfjord og Hamarøy menighet som ligger i lulesamisk forvaltningsområde. Både Lofoten prosti, Vesterålen prosti og Sør-Helgeland prosti melder om få gudstjenester med samiske språkmarkører, men som følge av økt bevissthet rundt dette er det rom for å jobbe videre med å synliggjøre samiske språk- og kulturuttrykk i gudstjenesten.

Per i dag har Sør-Hålogaland bispedømme et særskilt ansvar for å følge opp det lulesamiske språkarbeidet opp mot gudstjenesten, men det er også menigheter som ligger nært og i steder med nordsamisk tilknytning. I Salten prosti er det en økende bevissthet knyttet til om pitesamisk historie og det pitesamiske skriftspråket ble normert så sent som i 2019³. I Helgeland, som er sør i bispedømmet, er det menigheter med tilknytning til sørsamisk.

Det er spesielt to forhold som bør følges særskilt opp i det videre arbeidet med å integrere samisk kirkeliv i bispedømmet. For det første må kirkelige ansatte og frivillige som jobber inn mot gudstjenesten få nødvendig opplæring i praktisk tilnærming til samisk språk, liturgiske tekster, messeledd og salme. For det andre må menighetsråd og andre interesserte ha tilgang til kursopplegg, informasjonsmaterieell eller liknende, som kan formidle *hvorfor* det er viktig å

³ <https://snl.no/pitesamisk>

innlemme samisk kirkeliv i menigheter, slik at disse bedre kan legge til rette for gode samtaler om implementering av samiske språk- og kulturuttrykk.

For øvrig er det registrert 22 sokn som har innarbeidet samisk språk i trosopplæringsplanen. Dette er en nesten en dobling fra året før, men skyldes nok underregistrering i 2019. Likevel gir økt bevissthet rundt samisk språk i trosopplæringsplanene økt synliggjøring av samiske tros- og kulturuttrykk overfor barn og unge. Dette vil forhåpentligvis på sikt bidra til at samiske symboler, salmer og ulike språkmarkører i større grad blir en naturlig del av gudstjenestelivet.

B.2 Dåp og trosopplæring

Strategisk mål: Flere søker dåp og trosopplæring

2020 har vært et annerledesår også når det gjelder dåp og trosopplæring. Samtidig har vi fått unike erfaringer rundt det å drive kirke under risiko for å spre smitte. For å unngå å miste oppslutning har vi lært oss å være til stede for medlemmene på andre måter og i nye former. Tanken på at kirkelig aktivitet kunne sette andres liv og helse i fare har vært skremmende, men når man så har kunnet åpne opp for dåpsfølger og trosopplæringstiltak har menigheter og ansatte tatt ansvar og fulgt smitteverntreglene på en god måte og vi har unngått at kirkelig aktivitet har bidratt til smittespredning i vårt bispedømme.

Det å skjerme barn og unge for nedstengning og samtidig kunne tilby aktiviteter for denne gruppen, har hatt prioritet fra nasjonale helsemyndigheter. Samtidig har det vært krevende for mange kirkelige medarbeidere å måtte avlyse aktivitet for disse, også når smittetrykket i bygda eller på øya var lavt. For eksempel ble man ifølge smittevernveilederen bedt om å unngå å blande barn fra ulike kohorter. Det å samle barn fra ulike grendeskoler er ikke uvanlig i et normalår og det ble opplevd som krevende å forsvare avlysninger samtidig som bygdas idrettslag slapp slike hensyn.

Trosopplæringen ble mange steder lagt utendørs. Her er det gledelig å trekke frem Brønnøy og Leirfjord, som allerede ved årsskiftet 2019 til 2020 hadde tatt i bruk nyreviderte trosopplæringsplaner med et sterkt fokus på uteaktivitet i hage og natur. Dette gjorde at mange aktiviteter kunne gå som planlagt, enten det var å se til ærfuglene, bygge insekthotell eller dyrke gulrøtter med skapelsesteologiske vinklinger og bærekrafthensyn i fokus. Når det gjelder trosopplæringsaktivitet på nett, så det lite av dette i vårt bispedømme. Unntaket er for konfirmanter, der Kfuk-Kfum Nordland krets er en viktig samarbeidspartner.

Å kunne invitere til og tilby dåp har hatt høy prioritet gjennom hele 2020. Det jobbes stadig med å finne gode løsninger for påmelding til dåp. Mange fellesråd og menigheter arbeider aktivt med å ha gode og oppdaterte hjemmesider med digitale løsninger for påmelding. På de steder der man har lykket med dette, ser man at mange påmeldinger kommer inn i helgene. Oppdaterte hjemmesider med god informasjon om dåpen og om innhold, fadderskap, hva dåpen dypest sett er, samt hva kirken kan tilby i prosessen mot å bestemme seg for dåp enten det gjelder barn, ungdom eller voksne, er av stor viktighet for å bli tatt på alvor som folkekirke. Koronapandemien har tvunget frem nytekning rundt digitale løsninger og i så måte

bidratt til kvalitetssikring av hjemmesider og kirkens tilstedeværelse på sosiale medier. Dette har fungert som en viktig døråpner for mennesker som vil ha kontakt med kirken.

Dåpshandlingen er med sin egenart ikke aktuell å erstatte med et digitalt alternativ, men det har vært viktig å møte familiene med fleksibilitet under pandemien. Dette har gitt erfaringer som vi som kirke må jobbe videre med også etter koronatiden. I de fleste menighetene har det vært arrangert én seremoni med dåpshandling for hver familie, eller for noen få familier, alt etter hva smittevernreglene til enhver tid har tillatt. Det har også vært arrangert «drop-in dåp» både i Lofoten, Bodø, Rana og Sandnessjøen, noe som rapporteres å ha slått godt an.

B.2.1 Resultatmål: Oppslutning om dåp holdes oppe

Tabell 3.7 Antall døpte

	2016	2017	2018	2019	2020	Oppslutning ift. 2019
Sør-Hålogaland BD	1 602	1 525	1 465	1 315	1 059	81 %
Den norske kirke	32 561	30 331	28 597	28 011	22 854	82 %

Kilde: Statistikkhefte 2020 (SSB og medlemsregisteret)

Oppslutningen dåp i forhold til fjoråret er på 81 % for 2020. En nedgang på 19 % i vårt bispedømme er forholdsvis lavt koronapandemien tatt i betraktning. Bildet er omtrent det samme på landsbasis. For vielser, som er omtalt lenger opp i dokumentet var nedgangen på 23 % i Sør-Hålogaland bispedømme og hele 30 % på landsbasis. Dette kan muligens være et uttrykk for at dåp en noe man i mindre grad enn vigsel velger å utsette. De fleste som velger dåp vil nok ønske å døpe barnet innen barnets første leveår. Samtidig er familieselskapet i forbindelse med dåp gjerne i en noe enklere form enn bryllupsfesten og dermed enklere å gjennomføre innenfor smittevernrammene.

Videre er det de siste årene vært en økning av dåp utenom eget sokn i vårt bispedømme. Dette har imidlertid ikke vært tilfellet i 2020. Sannsynligvis har dette å gjøre med de generelle reiserestriksjonene i 2020 som følge av koronapandemien.

Dersom vi derimot ser på utviklingen over flere år og for perioden før koronapandemien, ser vi at oppslutningen om dåp hadde en nedgang på 18 % fra 2016 til 2019 for Sør-Hålogaland bispedømme og 14 % på landsbasis. Dette gir grunn til bekymring. Over har vi nevnt noen nye perspektiver som koronapandemien har gitt oss når det gjelder gjennomføring av dåp, noe som vil være viktig i det videre arbeide med å holde oppslutningen rundt dåp oppe.

Medlemsundersøkelsen 2020 viser at 81 % av medlemmene i Sør-Hålogaland bispedømme ville døpt barnet sitt dersom de fikk et barn nå, noe som er på nivå med fjorårets medlemsundersøkelse. Det er likevel verd å merke seg at av de resterende 19 % utgjør vet-ikke-gruppen hele 12 %. Medlemsundersøkelsen viser at blant troende medlemmer som går ofte i kirken er oppslutningen rundt dåp 100 %. Dette er som forventet, men det er samtidig interessant at det blant tvilende og ikke-troende medlemmer er henholdsvis 85 % og 54 % som ville døpt barnet sitt. Dette er tall som inspirerer og som understøtter viktigheten av informasjon om dåp. Her har bispedømmerådet en viktig rolle med å legge til rette for menigheter og fellesråd gjennom tilskuddsmidler for økt promotering av dåp, samt være med å utvikle arbeidsmåter og materiell til bruk ute i menighetene.

Tabell 3.8 Andel døpte

	Dåpskull		Døpte		Andel døpte		
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	Endring i prosentpoeng
Sør-Hålogaland	2 146	1 968	1 315	1 059	61 %	54 %	-7,5
Den norske kirke	54 689	53 196	28 011	22 854	51 %	43 %	-8,3

Kilde: Statistikkhefte 2020 (SSB og medlemsregisteret)

Tabell 3.8 viser andelen døpte i forhold til antall fødte. Her er nedgangen på 7,5 prosentpoeng i Sør-Hålogaland bispedømme sammenliknet med 8,3 prosentpoeng nedgang på landsbasis.

B.2.2 Resultatmål: Oppslutningen om trosopplæringstiltakene er stabil

Trosopplæringstiltak har vært vanskelig å gjennomføre under pandemien, men tabell 3.9 viser at man oppsummert, både i vårt bispedømme og på landsbasis, når nærmere halvparten av de døpte i landsomfattende tiltak, 49 %. Til sammenlikning var andelen 46 % i 2019, men samtidig er antall døpte i målgruppen redusert fra 12042 i 2019 til 8668 i 2020. Totalt antall deltakere var 4234 i 2020 mot 5482 i 2019.

Tabell 3.9 Gjennomsnittlig deltakelse i 2020 ved utvalgte trosopplæringstilbud og andel deltakere av målgruppen

		Dåps-samtale	4 års-bok	Breddetiltak rettet mot 6-åring	Tårn-agent-helg	Lys-Våken	Konfir-masjon	Etter konfir-masjon	Totalt
Sør-Hålogaland	Døpte i målgruppen	978	1225	1211	652	963	2146	1493	8668
	Deltakere	1031	540	303	135	262	1769	194	4234
	Prosent	105%	44%	25%	21%	27%	82%	13%	49%
Dnk	Prosent	101%	38%	29%	23%	21%	80%	10%	47%

Kilde: Statistikkhefte 2020 (Planverktøy for trosopplæring)

Tabell 3.10 viser i hvilken grad planlagte trosopplæringstiltak ble gjennomført i pandemiåret 2020. Tallene viser at over halvparten av planlagte tiltak faktisk ble gjennomført. Dette er mer enn forventet og viser at kontakten med barn og ungdom er en prioritert oppgave ute i menighetene, også i krevende tider. I de siste årene har flere menigheter revidert sine trosopplæringsplaner. Det har gitt en kvalitetsheving og økt gjennomføringsevne.

Tabell 3.10 Tiltak i 2020, gjennomført og avlyst. I prosent av totalt antall tiltak i aktiv plan

	Ja	Ja, men endret pga korona	Nei – avlyst før gjennomføring	Nei – avlyst pga korona	Nei – forsøkt gjennomført, men ingen deltakere
Sør-Hålogaland	53 %	3 %	4 %	32 %	4 %
Den norske kirke	54 %	9 %	3 %	30 %	2 %

Kilde: Statistikkhefte 2020 (Planverktøy for trosopplæring)

På den annen side er det likevel grunn til å være bekymret for hvordan koronapandemien har rammet barne- og ungdomsarbeidet, spesielt dersom dette også blir bildet i 2021

B.2.3 Resultatmål: Oppslutningen om konfirmasjon holdes oppe

Tabell 3.11 Andel confirmerte av d ppte

	2016	2017	2018	2019	2020	Konfirmerte	Medlemmer
Sør-Hålogaland	86 %	86 %	82 %	83 %	82 %	1769	2 146
Den norske kirke	85 %	83 %	83 %	81 %	80 %	32 613	40 992

Kilde: Statistikkhefte 2020 (Planverktøy for trosopplæring)

Det ser ut til at konfirmasjonstallene har stabilisert seg på i overkant av 80 %, noe vi ikke må ta for gitt. At det drives et godt og populært tiltak kommer ikke av seg selv. Det er en stor tverrfaglig bevissthet rundt konfirmantarbeidet i menigheter med flere i staben. De fleste prestene har konfirmantarbeid som del av sin tjeneste, og i de mindre stabene leder de dette arbeidet. Det planlegges og samarbeides i stor grad på tvers av menigheter og prosti om aktiviteter og leire.

Kfuk-Kfum er en trofast bidragsyter med blant annet h stfestival der konfirmanter fra hele bispedømmet tradisjonelt har meldt seg på. I 2020 ble festivalen avholdt digitalt, men den var likevel et solid bidrag til   gjøre konfirmanttida kvalitativt god og minnerik for de som deltok. På Kfuk-Kfums leirsted på Evenesskj er deltok også konfirmanter fra v rt bispedømme på sommerleir. Sør-Hålogaland bispedømmeråd prioriterer   bidra økonomisk slik at vi fortsatt har et fremoverlent Kfuk-Kfum i Nordland også etter koronapandemien.

Medlemsundersøkelsen for 2020 viser at 73 % av medlemmene i Sør-Hålogaland bispedømme ville konfirmert seg kirkelig dersom de skulle konfirmert seg nå. Dette er på nivå med 2019 der 71 % av medlemmene svarte det samme. Det er også verdt   merke seg at blant de som er usikre på kirketilhørighet og tro er 77 % positive til kirkelig konfirmasjon, mens hele 41 % av ikke-troende medlemmer også ville valgt kirkelig konfirmasjon. Vet-ikke-andelen på 12 % viser også et mulighetsrom for   få flere til   velge kirkelig konfirmasjon.

Det er avgjørende at både konfirmantene og deres foresatte har en god konfirmanttid. At de føler seg sett og møtt gjør dem til gode ambass d rer for kirkelig konfirmasjon. Kompetanseheving og faglig oppdatering for kirkelig ansatte er også viktig. Spesielt gjelder dette relasjons- og planleggingskompetanse som er planlagt som tema på ansattsamlinger.

2020 var det siste året med utsendt konfirmantbrosjyre til alle 14-åringer, og det blir enda viktigere   promotere kirkelige konfirmasjon. Her blir digital satsing og sosiale media viktig.

B.3 Kunst og kultur

Strategisk mål: Kunst- og kulturuttrykk er en del av kirkelivet

B.3.1 Resultatmål: Vekst i antall deltakere på konserter og kulturarrangementer

Tallene for konserter og deltakere på konserter og kulturarrangementer i 2020 er nedslående. Nedgangen er på hhv. 55 % for konserter og kulturarrangement og hele 77 % for deltagere. Det er ingen tvil om at koronapandemien har satt en stopper for et stort antall planlagte arrangementer og en hovedandel av de konsertene som normalt arrangeres i bispedømmet – ikke minst konserter rundt påske og i advents- og juletiden. Vi tolker de lave tallene slik at

dersom konsertene hadde vært planlagt med mindre ensembler, få utøvere og tilreisende aktører, ville det muligens vært mindre sårbart. Samtidig betyr det svært mye for menighetene lokalt å jobbe frem egne prosjekter i nært samarbeid med det lokale kulturliv.

Tabell 3.12 *Konserter og kulturarrangement*

Antall konserter og kulturarrangement			Antall deltakere		
2019	2020	Endring i %	2019	2020	Endring i %
753	338	-55 %	93 496	21 178	-77 %

Kilde: Statistikkhefte 2020 (SSB)

Den digitale innsatsen på konsert- og kulturfronten har imidlertid vært med på å synliggjøre mye av det som skjer i menighetene. 81 digitale aktiviteter innenfor kunst- og kulturfeltet med til sammen 130 719 digitale deltagere er meldt inn i Rambøll-kartleggingen. Dette dekker konserter, men også kortere musikalske innslag som for eksempel en salmevideo.

En digital konsert eller et digitalt kulturarrangement kan umulig erstatte en levende fremførelse i en kirke eller i et annet egnet konsert-/kulturlokale. Det er likevel bra at Den norske kirkes kunst- og kulturpotensial når ut til medlemmer både lokalt og nasjonalt via sosiale medier. Følelsen av tilhørighet kan oppnås gjennom en digital versjon av en konsert eller et kulturarrangement. Likevel er det viktig å holde fast ved at den eksistensielle erfaringen gjennom musikk- og kunstopplevelsen i større grad er avhengig av hvordan utøvere og publikum har et felles «samspillsrom», der akustikken, rommets estetikk og symbolikk, klangen, den kunstneriske dialogen, den fysiske nærheten, lyssettingen og til og med temperaturen kan spille inn. Det er fremdeles et potensial for å utvikle konsert- og kulturaktivitetene, noe vi vil tydeliggjøre gjennom vår involvering i BODØ2024.

Involvering i BODØ2024 og Bodø som europeisk kulturhovedstad

I løpet av 2020 har bispedømmerådet gjennom kulturrådgiveren forsøkt å finne en plass for kirken i planlegging og gjennomføring av BODØ2024. Et eget kapittel i søknaden er knyttet opp mot kunst, kultur og trosuttrykk, der ulike sider ved landsdelenes religiøse liv skal ha en plass; «Arcticulations of Faith». I dialog med ledelsen i BODØ2024 og i samarbeid med Kirkemusikksenter nord, Bodø kirkelige fellesråd og musikkmiljøet i Bodø domkirke har vi involvert oss i en søknad til BODØ2024 om å få administrere denne delen av prosjektet som har en kostnadsramme på 500.000 euro. Søknaden er nå (1.03.21) i sin siste fase, og legger blant annet opp til at kulturrådgiveren ved bispedømmekontoret inngår som kunstnerisk leder og frikjøpes 20–40 % av sin stilling i prosjektperioden 2021–2024. Kirkemusikksenter nord ivaretar oppgaven som administrativ prosjektledelse. På denne måten vil vi kunne sikre at menigheter fra hele bispedømmet får muligheten til å involvere seg i BODØ2024.

B.3.2 Resultatmål: Flere åpne kirker

Tabell 3.13 *Åpne kirker*

Antall sokn med åpen kirke			Totalt antall dager med åpen kirke		
2019	2020	Endring i %	2019	2020	Endring i %
48	44	-8 %	2 497	1 063	-57 %

Kilde: Statistikkhefte 2020 (SSB)

Menighetene er positive til å holde kirkene åpne, men det er praktiske og økonomiske utfordringer knyttet til dette. Den store nedgangen på 57 % tror vi i hovedsak skyldes koronapandemien og kravene til rengjøring, registrering og andre smittevernregler. Tilbake i normalen vil en tettere dialog med kirkeverger og menighetsråd rundt praktiske og økonomiske sider ved åpne kirker være nødvendig. Dette krever ekstra ressurser å følge opp.

Imidlertid er det meldt om noen positive erfaringer knyttet til koronapandemien og situasjoner som har ført til at for eksempel julegudstjenester ble erstattet med åpen kirke. Ikke at det er ønskelig å erstatte julegudstjenester, men å ha tilgang til en åpen kirke som et ekstra alternativ på bestemte dager i kirkeåret ser ut til å appellere til noen av medlemmene i lokalmenigheten. Vi ønsker å arbeide videre med potensialet som ligger i å holde kirker åpne i hele bispedømmet – tilgjengelig for mennesker som søker til kirkerommet for kontemplasjon.

Når det gjelder pilegrimsarbeidet i bispedømmet, så takket Gildeskål kommune ja til å overta en koordinering av arbeidet med kystpilegrimsleden. Noe vi på sikt håper kan bli godkjent som en nasjonal pilegrimsled. Det ble videre igangsatt et større femårig prosjekt rundt Gildeskål kirkested, der vi sitter i styringsgruppen. Menighetene melder om svært begrenset pilegrimsaktivitet på grunn av koronapandemien, men noen har gjennomført pilegrimsvandring med konfirmanter. I regi av pilegrimsfellesskapet St. Nikolas (Bodø) ble det i tidsrommet fra 26. juni til 5. juli gjennomført pilegrimsseilas fra Trondenes via Vesterålen, Lofoten og Steigen til Bodø. Tre seilbåter med til sammen ti personer (begrenset på grunn av smittevern) deltok på seilasen.

Gildeskål menighet arrangerte Thomasmesse/Pilegrimsmesse 19. juli, og det ble arrangert en minipilegrimsseilas fra 31. juni til 2. august, fra Bodø via Gildeskål kirkested til Rørstad kirke. Vi mener at pilegrimsarbeidet på sikt vil kunne bidra til å holde flere kirker åpne – på en meningsfull måte – i bispedømmet vårt.

B.4 Kirke og samfunn

Strategisk mål: Kirken engasjerer seg i samfunnet

B.4.1 Resultatmål: Flere menigheter med diakonal betjening

Sør-Hålogaland bispedømme har i 2020 37 menigheter med diakonal betjening. Dette er samme som i 2019 og tilsvarer 45 % av 83 menigheter. Ekstra tildelingsmidler innen diakoni fra Kirkerådet i 2020 resulterte i 1,5 nye diakonstillinger i bispedømmet, nærmere bestemt 100 % diakonstilling i Øksnes og 50 % diakonstilling i Vågan. Disse iverksettes i 2021. De nye diakonstillingene har et fokus på barn og unge, og vi ser at stadig flere diakoner har større fokus på yngre målgrupper.

Vi ser at mange menigheter sliter med å få egenfinansieringen til diakonstillingene på plass. Flere diakoner jobber med trosopplæring, og vi ser en tendens til at fellesråd ønsker å bruke trosopplæringsmidler inn i egenfinansieringen til diakonstillingen. Dette vil i neste runde skape færre utadrettede stillinger lokalt, noe som ikke er en ønsket utvikling.

I 2020 ble stillingen som diakoni- og språkmedarbeider i lulesamisk område lyst ut. Samisk kirkeråd dekker 50 % av stillingen og 50 % via Kirkerådet/Bispedømmerådet. Det er gledelig at

stillingen er besatt av en person med samiske språk og kulturkompetanse. Dette er en ressurs for menighetene i lulesamisk område og bispedømmet.

Det er nødvendig at menigheter uten diakon betjening får tilgang på diakonal kompetanse. Alle prostier unntatt Nord-Helgeland har i dag diakonal betjening. Prostens engasjement i fellesrådene er svært viktig for et ønsket samarbeid og tiltak på tvers av menighetsgrenser. Prost og bispedømmekontor jobber sammen om dette. Det kan være en utfordring å få menigheter med diakon til å se fordeler med at diakonen samarbeider med flere menigheter, har fellestiltak og får impulser fra nabomenighetene.

Flere steder, både i Bodø og i Mo i Rana, går menighetene sammen om felles diakoniplaner, eksempelvis Diakoni i Bodø og Diakoniplan for kirka i Rana. Diakonene jobber da på tvers av menighetene. I Vesterålen og Ofoten har en diakoniarbeider som en del av sin stilling ansvar for å gi diakonifaglig støtte til andre menigheter i prostiet og utarbeide diakoniplaner, diakoniutvalg og noen felles tiltak. I Sør-Helgeland og Lofoten jobbes det med diakonale tiltak på tvers i prostiet. Det er lettere for de minste prostiene med enkel geografisk tilgjengelighet å få dette samarbeidet til i praksis. Det er fortsatt en del arbeid som gjenstår for å få diakonal kompetanse inn i de fleste menigheter i bispedømmet.

De siste årene har vi i økende grad slitt med å få søkere med diakonifaglig kompetanse til stillingene. Av ansatte i diakonstilling er det pr i dag i overkant av 1/3 som er vigslet. Dette kan resultere i at fagmiljøene blir mer sårbare med tanke på kompetanse. Det jobbes med å legge til rette for veiledning og kurs / videreutdanning. Blant annet gjennom tilbud om ABV, biskopens tilsynssamling og fagdag. I tillegg er det i 2022 er planlagt et 10 vekttalls-kurs i diakoni og sjelesorg i samarbeid med Nord-Hålogaland bispedømme og KUN/VID Tromsø.

Koronasituasjonen har utfordret også diakonene til nye kreative tiltak som med fordel kan fortsette post korona. Flere diakoner rapporterer at det er færre henvendelser når diakonen er mindre synlig. Det diakonale arbeidet har betydning for kirkens omdømme. Det omtales positivt når enkeltmennesker følges opp og blir sett i sårbare situasjoner.

Rambøll-rapporten mars-juni 2020 for Sør-Hålogaland bispedømme viser at 44 % av menighetene, som har besvart, sier at kirkens ansatte har gjennomført sjelesorgsamtaler digitalt og 28 % har gjennomført sjelesorgsamtaler fysisk ute eller med avstand. April viste en klar topp her med et høyt antall sjelesorgsamtaler (199), deretter var det lavere tall (65) i juni. Dette viser at kirken har vært til stede og oppsøkt aktivt i en krevende tid. Blant annet har samtaler rundt bål og turvandring gitt diakonien nye arenaer der folk kan møtes. I Flakstad har «Trakk og snakk», turgåing med samtale, vært et positivt tiltak som har spredd seg til flere menigheter. Småfellesskap er blitt mer viktig, samtidig kan det bli mer ekskluderende hvis man ikke er bevisste på hvem man inviterer inn.

Det viser seg at spesielt eldre er engstelige for å gå ut og kan være vanskelig å nå via digitale kanaler. Dette er en utfordring for diakonien også i fremtiden. Mange diakoner jobber for barn og unge gjennom trosopplæring. Det er et stadig større behov for å møte barn og ungdom som sliter, noe vi bør være oppmerksomme på, både under og etter koronatiden. Utfordringen kan være å finne arenaer. Her er det avgjørende med tverrfaglig samarbeid.

Den årlige Messe for verdighet ble arrangert i Bodø domkirke i februar – med fokus på mennesker som er utsatt for seksuelle krenkelser. Det er gledelig å se at stadig flere samarbeidspartnere fra fagfeltet som jobber med forebygging av vold og overgrep deltar aktivt i dette samarbeidet.

Den årlige fagdagen i samarbeid med Nord Universitet, Nordlandssykehuset, Student i Nord, Kirkens Bymisjon og Voksne for barn med tema «Selvmord», måtte utgå på grunn av korona. Det anses som viktig at kirken er medaktør (tidl. initiativtaker) på denne tverrfaglige arenaen.

Fagetisk råd ved seksuelle overgrep er biskopens faglige organ i saker som omhandler overgrep i menighetene. Rådet består av psykiater, jurist og prest ansatt utenfor Den norske kirke som har vært i utvalget over lang tid og har stor kompetanse på området. Vi opplever at denne gruppa er en viktig ressurs i biskopens arbeid. På grunn av korona har møter i 2020 blitt avlyst. Det har ikke vært aktuelle saker som gruppa har måttet jobbe med i 2020.

Sør-Hålogaland bispedømme har ifølge Medlemsundersøkelsen for Den norske kirke 2020 55 % som definerer seg i gul gruppe og 49 % sier at kirken har en sentral plass i lokalsamfunnet. Det er en klar utfordring til diakonien å videreføre tiltak som nådde ut til flere og andre personer enn kirken tradisjonelt har gjort. De som befinner seg i kirkens gule gruppe er en viktig målgruppe for diakonien. Kirken har med diakonale tiltak en genuin mulighet til å nå ut over de tradisjonelle menighetsgrensene. Dette kan igjen føre til at gul gruppe vokser – og flere kommer i kontakt med kirkens diakoni. Koronatidens kreativitet har vist at vi kan skape fellesskap som når flere enn kun de grønne.

Prosterapportene forteller om utstrakt samarbeid mellom menighet og samfunn: For eksempel med NAV, kriseteam, psykiatri, Røde Kors, Norsk folkehjelp og andre organisasjoner. Det kan synes som en trend at det er i de små kommunene dette samarbeidet fungerer best.

Misjon / globalt arbeid og Grønne menigheter

Bispedømmet arbeider for det og mange menigheter har i sin diakoniplan at de ønsker å bli Grønne menigheter. I 2020 har Sør-Hålogaland fått én ny og har nå til sammen 36 Grønne menigheter, noe som tilsvarer 43 % av menighetene. Utfordringen er å følge opp gamle avtaler og se Grønn menighet i sammenheng med lokalmenighetens totale arbeid.

Prostene rapporterer at revidert plan for diakoni har et økt fokus på temaer innen klima og internasjonalt arbeid, noe som har resultert i at disse emnene i større grad har blitt satt på dagsorden i menighetenes diakonale arbeid. Det er i koronatiden holdt flere lokale friluftsgudstjenester med fokus på klima.

Arbeidet med Bærekraftsmålene er i gang i noen menigheter og prostier og Bærekraftsboka er sendt ut. Disse målene gir kirken en genuin mulighet for samarbeid med kommuner og organisasjoner. Det gjenstår å kurse menigheter og ansatte i hvordan de kan bruke Bærekraftsmålene i menighet og samfunn.

I samarbeidet med misjonsorganisasjonene (SMM) er også miljøengasjementet stort. Flere menigheter har misjonsprosjekt som kombinerer vern om skaperverk og tradisjonelt kirkelig

arbeid. Bispedømmets og SMMs årlige inspirasjonssamling 2020 innen misjon, internasjonalt engasjement og klima, samt misjonsgudstjeneste med biskopen i domkirken utgikk på grunn av korona.

I Sør-Hålogaland bispedømme har 62 menigheter en eller flere misjonsavtaler – dette utgjør 75 % av menighetene. Det gjøres nå et systematisk arbeid i bispedømmet med enkeltmøter mellom hver organisasjon nasjonalt, SMM-representant og misjonsrådgiver der vi går gjennom alle avtalene og drøfter videre fremdrift. Dette har skapt et mye tettere og aktivt samarbeid for alle parter. SMM har arrangert samling for ansatte og frivillige i Bodø for å jobbe frem misjonsavtaler og misjonssatsning i alle kirkens aktiviteter. Dette ønsker vi å videreutvikle til andre prostier også. Vi ser at misjonsarbeidet har stort potensiale inn i trosopplæringsarbeidet – her jobber for eksempel Domkirkens jentekor med å iverksette misjonsavtale ved kultursatsning.

I koronatiden opplever vi at kirkens har hatt et stort engasjement for vårt globale ansvar i en tid som er vanskelig for misjons- og nødhjelpsorganisasjonene. Biskopen og SMM har våren 2020 og før jul oppfordret menighetene til å gi særskilt støtte i en krevende tid til misjon og Kirkens Nødhjelp. Vi opplever at biskopens påminnelse til menighetene om å tenke globalt er blitt godt mottatt og har gjennomslagskraft. Vi ser kreative aktiviteter for å samle inn penger til misjon, blant annet kaffeslaberas for seniorer og strikkedugnader. Bispedømmet arrangerte også misjonsaksjonen Sammen som kirke i hele verden. Ca. 12 menigheter deltok, mens flere hadde økt fokus på misjon / internasjonalt arbeid uten å delta. Det viktigste er var muligheten til å få økt fokus og støtte til kirkens globale ansvar og menighetens misjonsavtaler.

Årets julegave fra bispedømmet gikk til NMS og deres prosjekter som har avtaler med menigheter hos oss samt Kirkens Nødhjelp som fikk reduserte offerinntekter til jul. Prosterapportene synliggjør at Kirkens Nødhjelp fortsatt har en sterk posisjon i mange menigheter. Dette året ble inntekter på juleaksjonen redusert med 46 % i bispedømmet (73 % nedgang på landsbasis) og omlegging til digital fasteaksjon gav en nedgang i bispedømmet fra kr 1.528.185 i 2019 til kr 1.131.452 i 2020. En nedgang på 26 %. Prostene rapporterer at det er vanskelig for menighetene å opprettholde engasjement når fasteaksjonen blir digital. Hvis digital fasteaksjonen blir ny praksis, er det en utfordring for menighetene å opprettholde engasjementet og man bør legge om menighetsopplegget rundt fasteaksjonen.

Internasjonalt arbeid

Gjennom Samarbeidsrådet for kristne kirker i Barentsområdet (SKKB) deltar Sør-Hålogaland bispedømme i et viktig økumenisk arbeid hvor samiske spørsmål, klimaspørsmål i nord og utveksling av kultur og ungdomssamarbeid er viktige bestanddeler. I dette arbeidet er lutherske og ortodokse kirker fra Sverige, Norge, Finland og Russland representert. I en tid med politiske spenninger mot Russland er det viktig å fortsette dette samarbeidet i kirkelige sammenheng. I 2020 måtte alle kurs og samlinger på tvers av landegrensene utgå på grunn av korona. Møtene med medlemslandene og deres kirker foregår på video og vi ser frem til at vi kan møtes igjen for å opprettholde dette vennsks- og fredsarbeidet.

B.4.2 Resultatmål: Flere menigheter tilbyr fellesskap til nye i Norge

I 2020 rapporterte 21 menigheter at de har tilbud i forbindelse med integreringsarbeid. I 2019 var tallet 11 menigheter. Dette kan være et resultat av at det gjennom flere år er opparbeidet en erfaring og kompetanse blant kirkens ansatte og frivillige – og at mange tiltak som startet som ad hoc tiltak under flyktningkrisen nå har funnet sin form som faste tiltak for bosatte flyktninger og nye landsmenn.

Det er vanskelig å tallfeste antall aktiviteter som kirken har her, da mange etter hvert er godt integrert i de lokale kirkenes arbeid. Det er i gang tiltak som språkkafe, middager / måltidsfellesskap, dialogarbeid, internasjonal fest, strikkekafe, kvinnesamlinger, skyss-tilbud, kontakt med mottak m.m. En del av dette skjer i samarbeid med lokale lag og foreninger og i samarbeid med andre menigheter og trossamfunn. Kirkens arbeid for nye i Norge gir menighetene mulighet til en synlighet ut i samfunnet og samarbeid med andre aktører.

I 2019 / februar 2020 har bispedømmet arrangert prostikurs om kirkens arbeid med bosatte flyktninger i Norge. Effekten av disse kursene er at kirken har invitert kommuner og organisasjoner lokalt for å drøfte hvordan vi kan samkjøre det lokale arbeidet rettet mot våre nye landsmenn. Flere prester og andre ansatte har også direkte oppfølging overfor enkeltpersoner og familier.

Kirkerom blir flere steder brukt av andre menigheter, som eritreisk menigheter og den katolske kirken, der de har sine gudstjenester. Dette har ført til at menighetene også deltar i hverandres gudstjenester.

B.4.3 Resultatmål: Arbeid med religionsdialog styrkes

I domprostiet har det i tre år vært drevet et dialogforum med deltakere fra flere kristne trossamfunn og konfesjoner blant annet Humanetisk forbund, Islamsk kultursenter, den Eritreisk-ortodokse kirken og Den norske kirke. Her gjennomføres regelmessige dialogbesøk der det viktigste er å lytte og samtale for å finne likheter og felles verdier som en kan enes om i tiden fremover. I 2020 ble det på grunn av korona kun gjennomført besøk i den Eritreisk-ortodokse menigheten, og et årsmøte med informasjon om smittevern og Trossamfunnsloven. Det er gledelig at vi i bispedømmet har dette dialogiske arbeidet, og vi vet at flere menigheter har et ønske om å utvikle dialogarbeid.

I 2020 registrerte fire menigheter at de har fora for religionsdialog mot kun én i 2019. Det kan være en utfordring å tolke om det er religionsdialog eller økumenisk samarbeid.

Det meldes fra prostiene om kreative samlinger og samarbeid med elementer av dialogarbeid gjennom møte med religiøse grupper i menighetene. Dette gjelder for eksempel i konfirmantarbeid, gudstjenester og flerkulturelle dager. Dette arbeidet er flere steder også nært knyttet opp mot kirkens arbeid med nye landsmenn i Norge.

Samisk kirkeliv

Sør-Hålogaland bispedømme har hovedansvar for betjening av lulesamisk språk og kultur i samisk kirkeliv. Vi er eneste bispedømme som har alle tre godkjente språkgrupper. I tillegg har vi pitesamer og umesamer som er bevisste på å revitalisere språket og ivareta kulturen. Vi ser et behov for at det på nasjonalt plan tas opp hvem som skal ha ansvar for kirkelig betjening av

mindre samiske grupper som også er representert i vårt bispedømme. Det er en oppgave for Den norske kirke / Samisk kirkeråd å se på hvordan deres kultur og språk skal ivaretas i kirken.

Prosjektsøknaden «Utvikling av en helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv i Den norske kirke» er jobbet frem fra Tysfjord og Hamarøy menigheter. Sør-Hålogaland bispedømmeråd vedtok i 2020 å støtte opp om dette prosjektarbeidet for lulesamisk kirkeliv.

Målsettingen er å utvikle en helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv som ivaretar lulesamers rett til kirkelig betjening på egne premisser uavhengig om de er bosatt i lulesamisk område eller andre steder i landet. Dette skal gjøres gjennom arbeid med samisk språk i kirken, slik at lulesamisk identitet og trosliv styrkes. Likedan reflektere lulesamisk tros- og verdensanskuelse i møte med kirkens teologi og liturgi, kirkemusikk, trosopplæring, diakoni og kirkeliv.

Blant annet på grunn av korona er igangsettelsen av prosjektet utsatt til 2021.

Vi har tidligere gjennomført kurs i samisk liturgi, salmesang og kulturforståelse for kirkens ansatte. Det er et ønske og behov for flere kurs innen diakoni, trosopplæring, kirkemusikk og gudstjeneste. Dette ble ikke gjennomført i 2020, men vi håper å arrangere nye kurs i 2021.

Bispedømmerådet er involvert i arbeidet som Det Bibelselskap og Svenska Bibelsällskapet gjør med å oversette Det gamle testamentet til lulesamisk. Vi ligger i 2020 foran fremdriftsplanen for oversettelse, da koronatiden har gitt flere oversettere bedre tid.

Samenes nasjonaldag blir markert i alle prostier. Det er positivt at kirken flere steder har fått et naturlig samarbeid med lokale organisasjoner om feiring. Det virker som det samiske flagget brukes i større grad enn før. Over en 20 års periode har vi sett en positiv økning i bruk av samisk flagg, språk og kulturuttrykk i kirken.

Det kirkelige arbeidet rundt Sannhets- og forsoningskommisjonen er også kirkens ansvar. Samisk kirkeråd har utarbeidet materiell vedr forsoningsarbeid i kirken, og vi ønsker å legge til rette for at menighetene kan jobbe med dette på en god måte. Blant annet planlegger vi forsoning som hovedtema på Samisk kirkelivskonferanse 2021.

B.4.4 Resultatmål: Kirkens digitale nærvær økes

Som en naturlig konsekvens av at kirkene har vært helt eller delvis nedstengte, samt at det har vært store begrensninger i hvor mange som har kunnet delta i kirkelige handlinger som ellers samler mange mennesker, har behovet for digitale løsninger vært ekstra stort. Det er dessverre slik at den digitale kompetansen i de forskjellige menighetene fremdeles er uoversiktlig. Den kan ofte virke tilfeldig, ut fra hvilke ressurser som allerede finnes i menigheten, heller enn som et resultat av målrettet rekruttering eller kompetanseheving. Det må likevel sies at noen, og da særlig større menigheter, har hatt stor digital aktivitet.

Uavhengig av kompetanse, ser det ut til at ønsket om å ta i bruk digitale verktøy er stort. Særlig ser det ut til at Facebook har blitt en betydelig kanal for å få ut budskap om både fysisk og digital aktivitet. Det at man raskt og målrettet har kunnet nå ut med informasjon om aktiviteter, men også eventuelle avlysninger på kort varsel på grunn av smittesituasjonen, har gjort at man har stått friere til å både arrangere og avlyse.

Det at så mange har brutt barrieren for bruk av digitale verktøy gjør det mye enklere når vi etter hvert vil ta i bruk nye kanaler og plattformer for å nå ut til de forskjellige medlems- /

målgruppene. For eksempel var det en stor del av våre menigheter som ble med da Skjerikirken.no ble testet i forbindelse med Allehelgen. Når hverdagen blir enklere å forutse og gjennomføre som planlagt, vil vi fortsatt oppfordre til bruk av digitale fellesløsninger.

Det beste er når «appene» og systemene snakker sammen, slik at én endring oppdateres flere plasser. Da er det lettere for brukeren å se nytten i å tilegne seg digital kompetanse.

En barriere for å formidle gudstjenestelivet gjennom sosiale medier er frykten for å bryte regler. Det kan virke som om at regelverket rundt rettigheter, samt regler for samtykke ol. har komplisert det hele, og kanskje vært med på å velge bort digitale sendinger. Derfor er det fint at det legges opp til samlede avtaler som gjelder kirken som helhet, og ikke overlates til den enkelt menighet å forhandle frem og administrere.

Vi kan nok konstatere at koronasituasjonen har gitt oss «disruptive endringer». Endringer som skjer raskt, men vedvarer, der tradisjonelle kontaktflater over natten har blitt erstattet av digitale løsninger, rett og slett på grunn av smittefrykt. Dette gjelder også hvordan vi arbeider og samarbeider, fra hjemmekontor via digitale plattformer og møteplasser.

Mange av disse digitale verktøy har vært tilgjengelig en stund uten å bli tatt i bruk, ofte på grunn av «vegring» for ny teknologi. Når nå situasjonen har krevd det, har både evnen og viljen økt betraktelig. Så selv om det fremdeles er en vei å gå før både utstyr og kompetanse er fullt ut implementert i alle menighetene, har de fleste både forstått og opplevd hvilke muligheter digitale verktøy gir oss – også post korona.

Tabell 3.14 Antall følgere på Facebook

	Følgere på Facebook		
	01.01.2020	31.12.2020	Endring gjennom året
Sør-Hålogaland bispedømme	12 689	20 113	59 %

Kilde: Rambøll-rapportene, bispedømmene

Tabellen inneholder ikke sammenligning med tidligere år på grunn av store endringer i innhold og innsamlingsmetode

Tabell 3.15 Strømmede gudstjenester

Bispedømme	Antall strømmede gudstjenester	Antall digitale deltakere
Sør-Hålogaland bispedømme	230	130 895
Totalt	2766	1 434 026

Kilde: SSB, foreløpige tall

Spørsmålet dekker direkte strømmede gudstjenester. Gudstjenester som også var fysiske er ikke inkludert. Antall deltagere er definert som personer som så minst 85 % av den strømmede gudstjenesten.

B.4.5 Resultatmål: Kirken er synlig på flere arenaer i det offentlige rom

Biskop Ann-Helen har hatt flere kronikker på trykk og på nett i de største avisene i Nordland. Biskopen har også gitt tilsvar i lokale avisdebatter.

Sør-Hålogaland bispedømme er per i dag synlig på Facebook, LinkedIn, YouTube i tillegg til egen nettside og rekrutteringsside på kirkejobb.no. Biskop Ann-Helen har også fått en egen Facebookside og er i gang med å bygge opp egne følgere der.

Da Bodø domkirkes ungdomskors årlige Luciakonsert fra Bodø domkirke stod i fare for å bli avlyst på grunn av for lite tillatt publikum, fikk konserten støtte fra både Kirkerådet og bispedømmerådet slik at de kunne gjøre profesjonelle lyd og filmopptak. Dette ble deretter streamet, slik at publikum fra hele landet fikk mulighet til å se den. Den lå ute i en uke og fikk 70 000 visninger på Facebook og 10 300 så hele konserten på YouTube. I tillegg ble den streamet hos Avisa Nordland. Om man regner med alle kanaler snakker vi nok om ca. 100.000 seere.

I desember gikk den første direktesendingen fra bispedømmekontoret av stabelen, via vår nye kanal på YouTube. Her fikk stiftsdirektør og biskop snakke direkte til alle ansatte i bispedømmet. Siden dette var første gang og en slags «prøvesending» ble det ikke lagt opp til hverken dialog eller innspill, men målet er å kunne gjennomføre digitale små- og stormøter fremover – også etter at koronabegrensningene er over.

Vi vurderer fortløpende flere nye plattformer der vi kan møte medarbeidere og medlemmer med aktuell informasjon og inspirerende tema, som for eksempel nyhetsbrev, podkast, andre sosiale media, rekrutteringskanaler ol.

B.4.6 Resultatmål: Samarbeidet skole kirke styrkes

Tabell 3.16 Barnehagegudstjenester

	Antall gudstjenester for barnehagebarn			Antall deltakere		
	2019	2020	Endring i %	2019	2020	Endring i %
Sør-Hålogaland	58	48	-17 %	3 837	1 531	-60 %
rDnk	1 226	645	-47 %	94 163	20 187	-79 %

Kilde: Statistikkhefte 2020 (SSB)

Tabell 3.17 Skolegudstjenester

	Antall gudstjenester for skoleelever			Antall deltakere		
	2019	2020	Endring i %	2019	2020	Endring i %
Sør-Hålogaland	162	103	-36 %	24 415	4 428	-82 %
rDnk	2 829	1 016	-64 %	545 528	46 512	-91 %

Kilde: Statistikkhefte 2020 (SSB)

Skole-kirkesamarbeidet i bispedømmet har de siste årene vært et tilbakevendende tema både i visitaser og i årlige oppfølgingssamtaler mellom rådgiver og trosopplæringskontakter. Rapporter på trosopplæring viser at en ser arbeidet opp mot skole og barnehage som en sentral virksomhet for undervisningsansatte, noe som bygger opp under og støtter trosopplæringsarbeidet i menighetene. Det er viktig at aktiviteten skjer på barnehagens / skolens premisser. For eksempel er Bodø domkirkes tilbud En vandring gjennom Bibelen svært godt tatt imot av 6. trinn i soknets barneskoler. Og påfølgende søndag deles det ut bibler under gudstjenesten til de som velger å møte opp.

Det siste året er atypisk og tallene i tabellene ovenfor viser tydelig at gudstjenester for så vel barnehager som skoler har lave tall, også på deltakersiden. Prosent antall deltakere er redusert med henholdsvis 60 % og 82 %, noe som kan forklares med at bare mindre barne- og elevgrupper har kunnet delta. Nedgangen i tilbud er ikke like markant. Her er nedgangen henholdsvis 17 % og 36 %, så det ser ut til at skoler og barnehager har gjort kirken tilgjengelig for barna i noen grad.

Verdt å merke seg er imidlertid at kreativiteten har blomstret i planlegging og gjennomføring av skole-/ kirke-/ samarbeidstiltak. Kanskje særlig rundt jul ble det tydelig i stiftsstadene. Domkirken med julekrybbe i 1:1 størrelse, sogneprest utkledd som kong Herodes, utkledd små engler og hyrder fra nærliggende barnehager vrimlet rundt katedralen i dagene før høytiden satte inn. Til stor glede for travle forbigående og naboer. Dette ble en variant av førjulssamling for barnehagene som en ser frem til å beholde også når pandemien er over.

2020 har altså ikke vært året der samarbeidet skole – kirke direkte har blitt styrket, men en kan håpe at de gode relasjonene kan gjenopptas etter pandemien.

B.5 Rekruttering og frivillighet

Strategisk mål: Flere finner sin plass i kirkelige stillinger

Kirkelige handlinger per prest, prestedekning årsverk, vikarbruk og ekstratjenester

Bispedømmet har i 2020 hatt stillingshjemler tilsvarende 88,25 årsverk prestatjeneste inklusive biskop. 11 av disse hjemlene benyttes til kapellanstillinger. Reduksjon med 0,5 årsverk fra 2019 kommer av kommunesammenslåing, der 0,5 årsverk ble overført til Nord-Hålogaland bispedømme fra 1. januar 2020.

I et folkekirkeperspektiv er det helt avgjørende at det er kirkelig betjening også på små steder med få innbyggere. I 2020 var det i gjennomsnitt 2108 medlemmer per presteårsverk i Sør-Hålogaland bispedømme, mens gjennomsnittet for hele landet var 2697. Vi ser også at det er stor variasjon på antall kirkelige handlinger per prest, både mellom prosti og sokn.

Det gjøres stadige vurderinger for best mulig utnyttelse av presteressurser for å gi menighetene en så god prestatjeneste som mulig. De fleste sokneprestene i bispedømmet betjener mer enn et sokn der det er hensiktsmessig og geografisk mulig.

Bildet under viser kirkelige handlinger per faste presteårsverk. I vårt bispedømme er det liten eller ingen konkurranse fra private aktører for å gjennomføre gravferd. Når det gjelder dåpshandlinger, konfirmasjoner og vielser er det en reduksjon av handlinger fra 2019, noe som det er redegjort under respektive tema tidligere i dette kapitlet.

Tabell 3.18 Konfirmasjoner, vielser, gravferder og dåp

	Prester inkl biskop	Konfirmasjoner		Vielser		Gravferder		Dåpshandlinger	
		Antall	Per prest	Antall	Per prest	Antall	Per prest	Antall	Per prest
2019	88,75	1860	21,0	314	3,5	2085	23,5	1392	15,7
2020	88,25	1799	20,4	239	2,7	2149	24,4	1123	12,7
rDnk 2020			25,1		3,3		26,2		17,9

Kilde: Stillingsoversikt, Statistikkhefte 2020 (SSB)

Antall ledige stillinger har i 2020 variert omkring 15-20 stillinger og det har vært benyttet ca. 15 årsverk vikarer i disse. Av disse har ca. syv årsverk vært pensjonister. Gode vikarer er en nødvendighet i vårt bispedømme, og det ble signert 116 vikaravtaler for kortere og lengere perioder. I tillegg til vikarer benyttes enkelttjenester til vielser, gudstjenester og gravferd.

Sammenlignet med 2019 ble det benyttet vesentlig mindre enkelttjenester i 2020. Ved utgangen av 2020 er det inngått én avtale med enkeltmannsforetak som yter prestedtjenester.

Gjennom prostenes årsrapporter gis det uttrykk for at det er viktig å ha gode vikarer, men det kan oppleves som mye ekstra arbeid og slitasje i presteskapet ved korte vikariater og stor utskiftingsgrad. Bispedømmet har en fast ansatt prest i 60 % stilling i arbeid som vikar for hele bispedømmet. Denne ledes av prosten i Nord-Helgeland prosti, og det gis tilbakemeldinger på at dette er en god ordning for alle.

Stillingskategorier

Det er små endringer i antall prester i de forskjellige stillingskategoriene fra 2019 til 2020. Det viktigste er at vi har økt antall sokneprester med to ansatte. Videre er det tilsatt prost i Sør-Helgeland, en stilling som hadde stått ledig siden 2018. Vi har nå prost på plass i alle åtte prostiene.

Etter- og videreutdanning (EVU)

I 2020 har prestene hatt utfordringer med omstilling til endret tjeneste som følge av koronapandemien. Det kan virke som breddetiltakene innenfor EVU, som hovedsakelig har dreid seg om studiearbeid i prostilag, har fått mindre oppmerksomhet i en tid der man ikke har kunnet ha fysiske møter.

Bispemøtet har gitt føringer på hvilke områder som skal prioriteres innenfor EVU, og Sør-Hålogaland bispedømmeråd har fulgt dette opp i kompetanseplanen for bispedømmet. Av de fem saksområdene Bispemøtet nevner (Sjelesorg / Ledelse, adm. og økonomi / Homiletikk / Teologi og samfunn / Gudstj. og spiritualitet), har ca. en tredjedel av prestene våre allerede EVU innenfor sjelesorg og omtrent like mange innenfor ledelse, men det er noe færre innenfor de øvrige områdene.

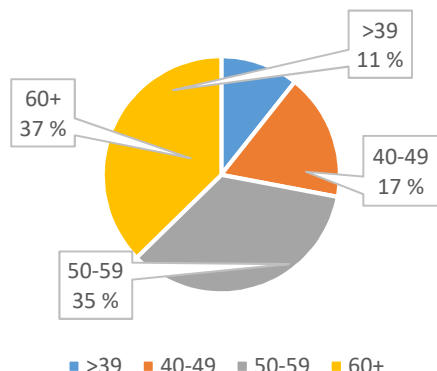
Ut fra Bispemøtets måltall om 2000 studiepoeng per år nasjonalt, så burde vårt bispedømme ta 120-150 studiepoeng årlig. Vi er et godt stykke unna det, men ønsker å ha dette som et måltall for kommende år. Flere prester hos oss svarer at de ønsker seg EVU innenfor gudstjeneste / spiritualitet. Kanskje skal dette få prioritet framover.

Vi ønsker å bruke EVU som en motivasjonsfaktor til å bli værende i bispedømmet, og vil ha fokus på å tilrettelegge for prestene ved studiepermisjon og nødvendige vikarordninger.

Alderssammensetning

Bispedømmet har en utfordrende aldersstruktur i presteskapet. Figuren under viser en aldersstruktur der kun 11 % av presteskapet i bispedømmet er under 40 år, mens hele 37 % er over 60 år. Dette er en bekymringsfull utvikling og det er nødvendig med ulike rekrutteringstiltak, både for å få ungdom til å søke kirkelig utdanning, samt rekruttere søkere til kirkelige stillinger i bispedømmet. Sør-Hålogaland bispedømmeråd og biskop har et kontinuerlig fokus på å rekruttere og beholde medarbeidere.

Aldersfordeling i presteskapet

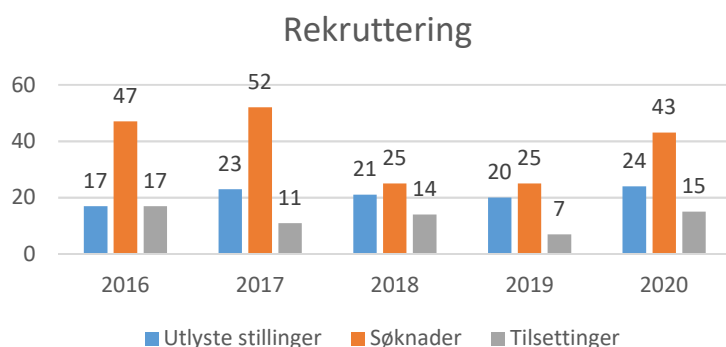
Kilde: Statistikkhefte 2020 og Aditro

Samtaler rundt motivasjon og individuell tilrettelegging gjennomføres gjennom hele året, og spesielt i medarbeidersamtaler. I samarbeid med prost ønsker bispedømmerådet å være konstruktiv og strekke seg langt for å beholde ansatte så lenge som mulig. Søknader om delvis AFP vurderes i hvert enkelt tilfelle og innvilges der det er mulig.

Biskop har i 2020 gitt tilbud om seniorsamtaler med ansatte over 60 år. Flere har takket ja til dette, og gir uttrykk for at samtalene har vært gode. Tilsettinger i 2020 viser en aldersstruktur fra 24 til 60 år, med et gjennomsnitt på 47 år.

Tilsettinger i prestedtjenesten

I 2020 var det en positiv utvikling i antall nytilsatte i bispedømmet. Tabellen under viser at antall søkere til våre stillinger er bedret i forhold til 2018 og 2019. Biskop og bispedømmeråd er likevel bekymret over få søkere til hver stilling, og er klar over de utfordringene kirken står overfor med prestemangel de nærmeste årene. Ofte er det kun én kvalifisert søker per stilling, noe som bidrar til at lønningene presses opp.

Kilde: Statistikkheftet 2020 og Aditro

Av de 15 som ble tilsatt i 2020 var syv rekruttert fra andre bispedømmer eller nyutdannet. På tross av avgang ved pensjon, hadde Sør-Hålogaland bispedømme ved årets utløp to prester mer enn ved årets start. I 2020 ble det tilsatt to nye proster i bispedømmet, i Sør-Helgeland prosti og Vesterålen prosti.

Bispedømmerådet har tidligere gitt tilskudd til Kirkens bymisjon til 50 % stilling som fengselsprest. Denne stillingen har vært besatt av diakon. Stillingen er nå etter en god prosess overtatt i sin helhet av bispedømmet, og fengselsdiakonen er nå tilsatt hos oss i 100 % stilling. Dersom diakonen fratrer vil stillingen bli lyst ut som fengselsprest.

Ti av stillingene som har vært lyst ut i 2020 har vært lyst ut flere ganger, av disse har fire stillinger vært lyst ut tre ganger eller mer.

Bispedømmet har over år hatt god erfaring med å tilsette vikarer under utdanning. Det er kun unntaksvis at stillingene med vikarer under utdanning lyses ut i vikariatets periode. I 2020 gjaldt hele fem av presteordinasjonene prester som har studert mens de har hatt vikariat i vårt bispedømme, og fire av disse ble tilsatt i vårt bispedømme.

På noen steder med langvarige vakanser i prestestillinger har det vært engasjert annen type kompetanse, som for eksempel diakon eller trosopplærer. Dette har vært gjort enten gjennom direkte tilsetting eller som refusjon til fellesrådet på stedet. Dette anses av bispedømmerådet som et viktig tiltak for å opprettholde kontinuiteten i menighetenes arbeid.

Tilsettinger ved bispedømmekontoret

I administrasjonen ved bispedømmekontoret ble det i 2020 tilsatt ny stiftsdirektør. Prosessen var omfattende og ble ledet av stiftsdirektør fra Hamar, det var ni søkere til stillingen der tre var kvinner. Videre ble det etter flere år med utlysning tilsatt rådgiver for kommunikasjon i 2020. Bispedømmet har flere ganger lyst ut stilling som teologisk rådgiver, uten å få kvalifiserte søkere. Når det gjelder teologisk kompetanse har bispedømmekontoret i 2020 hatt 0,5 stilling med prest i tillegg til biskop. Ved oppgaver som krever denne kompetansen benyttes proster og prester etter avtale.

B.5.1 Resultatmål: Rekrutteringen til vigslede stillinger styrkes

Vi ser en gledelig økning av søkere til prestestudiet ved de teologiske lærestedene. Her har vi i mange år hatt en god ordning for å knytte kontakt med prestestudentene gjennom VTP (Veien til prestatjeneste), og vårt bispedømme har prioritert å ha en tett kontakt med disse studentene. Denne ordningen er nå utvidet til å gjelde alle de vigslede gruppene, kantor, diakon, kateket og prest. For å beholde studentene, er det viktig å lage studentavtaler der de får fortsette som prestevikarer og der det legges godt til rette for at studentene kan kombinere 100 % jobb som prestevikar med studier, samt at vi intensiverer arbeidet med å skaffe sommervikariater til VTP-studentene. Akkumulert regnskapsmessig mindreforbruk de siste årene gir en økonomisk sikkerhet for en slik satsning. Det har i 2020 vært jobbet med et rammeverk for studentavtaler for bispedømmet, som vil være på plass tidlig i 2021.

Vi har også fått mange dyktige medarbeidere gjennom alternative veier til prestatjeneste. Dette er en svært verdifull måte å rekruttere nye medarbeidere på, i tillegg til de som tar et vanlig studieløp. Rekrutteringsarenaene for oss er vesentlig voksne som har vært i annen kirkelig stilling eller er tidligere prestevikarer. Her er KUN/VID en viktig samarbeidspartner for oss for å finne tjenlige opplegg for den enkelte.

Det er gledelig at biskopen forestod syv vigslinger av kirkelige medarbeidere i fjor – én kantor og seks prester. Blant de prestene som ble ordinert i fjor, var det flere som kom inn via en

alternativ vei til prestedtjeneste, godkjent gjennom §6 «Særlige kvalifikasjoner» i «Forskrift om kvalifikasjonskrav for tilsetning som prest i Den norske kirke».

Angående rekruttering til de andre vigslede stillingene diakon, kateket og kantor, altså fellesrådsansatte, er de fleste som tilsettes uten full kompetanse i stillingen. Dette er ofte voksne personer med annen relevant utdanning og lokal tilhørighet. Vi har mye god erfaring med dette. Bispedømmerådet legger, i samarbeid med de lokale fellesråd, til rette for utdanning som fører frem til vigsling. Vi har nå flere kirkemusikere som kun trenger den siste utdanningen for å kunne vigsles. Det jobbes med å legge til rette for at det blir mulig for flere å oppnå dette.

Tabell 3.20 Antall vigslinger

Bispedømme	Totalt antall vigslinger					Antall ordinerte prester				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Sør-Hålogaland	1	0	1	5	7	1	0	1	4	6
Den norske kirke	52	52	69	67	68	37	36	69	42	38

Kilde: Statistikkhefte 2020

B.5.2 Resultatmål: Flere engasjeres i frivillig tjeneste i kirken

Det utøves betydelig innsats av frivillige i menighetene innen trosopplæring, gudstjeneste, diakoni, trosopplæring og kirkemusikk. I tillegg er det stort engasjement i menighetsråd og fellesråd, og andre råd og utvalg. Frivillige er nødvendig for at kirken skal få utført sitt arbeid.

Tabell 3.21 Tall for frivillighet i Sør-Hålogaland i 2019 og 2020:

	Totalt antall frivillige			Gudstjeneste/ planlagt gjennomføring			Barnearbeid 0-12 år			Ungdomsarbeid 13+ år		
	2019	2020	Endring	2019	2020	Endring	2019	2020	Endring	2019	2020	Endring
Sør-Hålogaland	4278	3148	-26 %	1227	1342	9 %	531	321	-40 %	755	442	-41 %

	Diakonalt arbeid			Kunst-/kulturarbeid			Komite / utvalg			...herav menighetsråd		
	2019	2020	Endring	2019	2020	Endring	2019	2020	Endring	2019	2020	Endring
Sør-Hålogaland	827	623	-27 %	1588	905	-43 %	1035	833	-20 %	718	575	-20 %

	Annet frivillig arbeid		
	2019	2020	Endring
Sør-Hålogaland	772	380	-51 %

Kilde: Statistikkheftet (SSB)

Vi har en utfordring med at frivillighetskulturen generelt er i endring. Tallene ellers for antall frivillige medarbeidere i Sør-Hålogaland svinger noe fra år til år, med 3148 registrerte frivillige i 2020, 4278 i 2019, 4342 i 2018, 4836 i 2017 og 4339 i 2016. Dette viser et stabilt tall frem til 2019, men utfordringen er å høyne dette tallet. Når det gjelder barne-, ungdoms- og kulturarbeid kan det være litt vanskelig å tolke om det er overlappende registrering av aktiviteter innen barne-, ungdoms- og kulturarbeid. Resultatene kan komme ulikt ut fra hvordan man tolker dette. Det eneste stedet vi ser en økning er på frivillige i gudstjenesten.

Dette kan være økt antall frivillige knyttet til smittevern og registrering av deltakere ved gudstjenestene.

Fra prostiene rapporteres det at det flere steder er utfordrende å skaffe frivillige og å ha en planmessig rekruttering og oppfølging. Det ser ut som det er en utfordring at frivillighet ikke settes opp som eget satsningsområde. Det er lettest å rekruttere til avgrensede enkeltoppgaver. Rekruttering skjer enklest via relasjonsbygging gjennom personlige kontakter der ansatte får med seg frivillige. Flere oppgir at det er en utfordring å rekruttere fra andre enn egen bekjentskapskrets. Vi må være bevisste på at kirken har åpne nettverk som er inviterende ut over de kirken allerede samarbeider med. Når folk spørres tidlig og det er laget en god plan fungerer det bedre. Kirken bør være mer frimodig og selge inn oppdraget. Det er mange menigheter som er kreative i oppfølgingen av frivillige, og har faste frivillighetsfester / samlinger.

Under koronatiden har bruk av frivillige stoppet mye opp. Det resulterer i at mange frivillige er mindre aktive, noe som gjenspeiles i statistikken.

Det er viktig å ha en bevissthet rundt hvordan man opprettholder kontakten med frivillige og at de følges opp fra menighetens side under koronatiden. Likedan hvordan man satser på frivillige etter at koronasituasjonen er over.

B.5.3 Resultatmål: Kirkelige medarbeidere trives i jobben

Prostenes tilbakemelding er at det generelt er god trivsel blant prestene. Det viktige kollegafellesskapet for prestene har i 2020 vært annerledes, da møter og treff i stor grad har foregått digitalt.

Arbeidsgiver er opptatt av at ansatte skal ha det godt når de er på jobb, og det gjøres individuelle tiltak der det er nødvendig og mulig. Der det kreves tilrettelegging av oppgaver for enkelte, er det en fordel at prestene i prostiet har forståelse for, og ser behovene utover sitt sokn.

Fleksibiliteten blant ansatte oppleves generelt som god, og det har vært stor evne og vilje til omstilling under pandemien. Dette gjelder spesielt arbeidet innenfor digitale flater, der mange har strukket seg langt utenfor komfortsonen.

Det har vært jobbet med medarbeiderundersøkelsen i alle prosti. For de prostiene som ikke hadde nok besvarelse til at de fikk egne resultat, har ikke motivasjonen vært like stor for å jobbe med tiltak som for de som hadde egne resultat. Det oppleves likevel som verdifullt å jobbe konstruktivt med forbedring, og flere prosti gir tilbakemelding på at de var godt i gang med tiltak når pandemien inntraff. Det har vært utfordrende å jobbe med medarbeiderundersøkelsen uten å kunne møtes fysisk, og noen har lagt arbeidet «på is».

Det har i 2020 vært stor variasjon i hvor jobben utføres, og hvordan den har latt seg gjennomføre. Det har vært vanskelig å begrense antall deltagere til kirkelige hendelser og det har vært viktig med god og tydelig skriftlig kommunikasjon for å holde alle oppdatert kirkens-, nasjonale- og lokalt smittevern.

Ved konflikt i stab er god dialog og godt samarbeid mellom prost og kirkeverge av stor betydning. Kommunikasjonen er mer utfordrende og sårbar der det er avstand mellom prostesetet og fellesrådet, spesielt har dette vært merkbart under pandemien.

Sykefraværet i bispedømmet bærer preg av langtidssykemeldinger, og ledelsen er opptatt av god dialog og mulig tilrettelegging for at ansatte skal komme tidligere tilbake i jobb.

B.5.4 Resultatmål: Tilbud for unge i menighetene styrkes

Tabell 3.22 Tiltak rettet mot unge 13 -17 år

	Kontinuerlige tilbud for 13-17 år, antall			Enkelttilbud for 13-17 år, antall			Lederkurs for unge 13-17 år, antall		
	2020	2019	Endring	2020	2019	Endring	2020	2019	Endring
Sør-Hålogaland	22	19	+16 %	7	16	-56 %	14	27	-48 %

Kilde: Statistikkhefte 2020 (SSB)

Tabell 3.23 Tiltak rettet mot unge 18 -30 år

	Kontinuerlige tilbud for 18-30 år, antall			Enkelttilbud for 18-30 år, antall			Lederkurs for 18-30 år, antall		
	2020	2019	Endring	2020	2019	Endring	2020	2019	Endring
Sør-Hålogaland	2	3	-33 %	0	2	100 %	0	1	-50 %

Kilde: Statistikkhefte 2020 (SSB)

Tallene for 2020 viser at det fremdeles ikke er lett å holde i gang aktiviteter for disse aldersgruppene. Menighetene melder at ungdommene i stor grad beveger seg mellom skolested i ukene og hjemmeplassen i helgene, noe som gjør det vanskelig å starte tilbud for unge etter konfirmanttiden. Ungdomsklubben Lime i Sømna er et godt eksempel på at det går an å drive ungdomsklubb i helgen når en har energiske og visjonære ildsjeler, og det ellers ligger godt til rette. Ungdomstilbudene Ung@kirka og Rønvik Ung i Bodø drives også godt, alle disse tilbudene har diakonalt preg og dekker store behov i lokalsamfunnene de opererer i.

Pandemien har også vanskeliggjort ungdomsarbeidet. Både ledertrening, enkelttiltak og kontinuerlige tilbud er blitt avlyst og satt på vent. Det siste gjelder også Sør-Hålogaland ungdomsråds arrangement. To ganger ble det årlige ungdomstinget avlyst, og rådet er pr nå i villrede rundt hva en tør arrangere i 2021.

B.6 Bemanning, presteskap og administrasjon

Strategisk mål: Kirken har en demokratisk og velfungerende organisasjon

B.6.1 Resultatmål: Oppslutning om kirkevalg opprettholdes

Ved kirkevalget 2019 var valgdeltakelsen i Sør-Hålogaland høyere enn landsgjennomsnittet for menighetsrådsvalg, mens det var motsatt for bispedømmerådsvalg.

Viktige stikkord med tanke på å øke valgdeltakelsen synes å være forenkling og tilgjengelighet.

Bispedømmerådet har i 2020 behandlet tre ulike høringer fra Kirkerådet som angår kirkevalg:

- Høring om kirkevalg – overordnede problemstillinger
- Høring om særskilte reglar for digital førehandsstemming
- Høring om valgordning for valg av prest og lek kirkelig tilsatt

Forenkling og tilgjengelighet har vært viktige momenter i alle disse høringene. Det er grunn til å håpe at disse prosessene gir resultater i form av økt valgdeltakelse ved neste kirkevalg.

B.6.2 Resultatmål: Reduksjon i administrative kostnader

I 2019 ble det innført flat styringsstruktur ved bispedømmekontoret, der avdelingsledernivået ble fjernet og 2020 har vært brukt til å etablere dette. Ledelsen ved kontoret består nå kun av biskop og stiftsdirektør. Samtidig er alle øvrige ansatte satt i stillingskode som rådgivere, med det krav til selvstendighet og ansvar for faglig utvikling som det medfører. Alle rådgiverne er direkte underlagt stiftsdirektøren og utgjør til sammen ti stillinger.

Av dette er tre stillinger knyttet til HR / HMS / personal. I 2020 utgjorde dette 2,5 årsverk, siden én av stillingene er kombinert med 50 % stilling i presteskaper. Bispedømmekontoret har tre stillinger som rådgivere for menighet og kirkeforvaltning, trosopplæring og inkludering, samt diakoni / misjon / internasjonalt og samisk. Nye stillinger i 2020 var stilling som rådgiver administrasjon og forvaltning, stilling som kulturrådgiver og stilling som kommunikasjonsrådgiver. Sistnevnte tiltrådte i august og de tre nye stillingene utgjorde til sammen 2,4 årsverk i 2020. Stillingen som teologisk rådgiver for biskopen stod vakant i hele 2020 og det er en prioritert oppgave å få denne funksjonen på plass. I forbindelse med skifte av stiftsdirektør i slutten av juni, gikk avgått stiftsdirektør over i stilling som spesialrådgiver, noe som utgjorde 0,5 årsverk i 2020. I tillegg kommer 0,6 stilling som sekretær som er delvis finansiert med lønnstilskudd fra NAV. Totalt ble det produsert 10,5 årsverk ved bispedømmekontoret i 2020, der i underkant av ett årsverk er eksternt finansiert med midler fra OVF, Nordnorsk diakonistiftelse (NND) og NAV Bodø.

Modellen med flat styringsstruktur vurderes å fungere godt. Det gir, i tillegg til reduserte lønnsmidler, et tettere samarbeid mellom ledelsen og rådgiverne og sikrer større grad av transparens og medvirkning i arbeidshverdagen. Vårt valg av organisering har likevel blitt møtt med en viss kritikk fra sentralt hold og fra andre bispedømmer, begrunnet med at for eksempel HR-avdelingen bør ha en lik organisering i alle bispedømmene. Så langt er vår vurdering at regionale behov og effektiv drift av kontoret bør prioriteres foran tanken om at alle nødvendigvis skal være likt organisert. På den annen side er det viktig at vi er tydelige på hvem som er Sør-Hålogaland bispedømmes representanter inn i nasjonale fora, som for eksempel møtene for HR-sjefer og kirkefagsjefer.

Godt samarbeid mellom ledelsen og rådgiverne en forutsetning for at en flat styringsmodell skal fungere i praksis. Selve «navet» i arbeidshverdagen har vært et fast tidspunkt for det ukentlige stabsmøtet på video (tirsdag kl. 9-10:30!), noe som har sikret god informasjonsflyt og rask problemløsning. Det er avgjørende at alle prioriterer tirsdaysmøtene og unngår å gjøre andre avtaler på dette tidspunktet. Det vurderes å fortsette å kjøre stabsmøtene på video også når hverdagen normaliseres etter koronapandemien. Da sikrer vi at også medarbeidere på reise o.l. har mulighet til å delta.

I forbindelse med forberedelsene til advents- og julehøytiden ble det investert i videoutstyr til digitale arrangement. Hvert prosti disponerer nå eget videoutstyr til streaming av

gudstjenester og andre kirkelige arrangementer og møter. Videre ble det fordelt i overkant av 0,5 mill. kr til menigheter og fellesråd i vårt bispedømme i forbindelse med utlyst tilskuddspott fra Barne- og familiedepartementet i november 2020. I likhet med videomøter er digitale arrangementer kommet for å bli og vil være et viktig redskap for å gjøre kirka mer tilgjengelig for alle også etter koronapandemien.

C. Biskopens virksomhet under koronapandemien

Koronapandemien har hatt store konsekvenser for biskopens arbeid, og fordret mye digitalt nærvær. Det mest krevende er at flere visitaser er blitt utsatt i 2020, det var planlagt seks og vi fikk avholdt én. Hovedsakelig kom avlysningene fordi lokalt nivå ikke ønsket en nedgradert visitas ut fra det som var mulig å gjennomføre. Visitasens samfunnsmessige betydning ble vurdert som så stor at man ikke ønsket visitas uten at det var mulig med store lokale arrangement. Den ene visitasen som vi hadde i desember var nedskalert, men her ble erfaringen at en visitas likevel er viktig for menighetslivet og ikke minst for de kirkelige råd og ansatte. For 2021 har vi derfor besluttet å ha visitaser selv om de blir i mindre format. Visitasene sees på som viktige strategiske arenaer for menighetslivet, for muligheter for kompetanseheving og ikke minst for å binde den lokale menighet til den nasjonale og globale kirke. Visitasene gir også fortsatt en mulighet til kontakt og samarbeid med kommune og lokalt kulturliv.

Tabell 3.24 Visitaser, ordinasjoner og vigslinger i 2020

Biskop	Visitaser («antall sokn»)	Ordinasjoner	Vigsling - diakon	Vigsling - kateket	Vigsling - kantor
Sør-Hålogaland	1 (2)	6	0	0	1

Pandemien har også hatt betydning for planlagte tilsynssamlinger og menighetsbesøk, disse ble i all hovedsak avlyst, og kontakten ble opprettholdt ved brev og digitale sendinger. Biskopen har sendt brev til ansatte og menighetsråd, og lest inn bidrag til vår hjemmeside.

Kontakten med tillitsmannsapparatet og vernetjenesten i kontaktmøte og RAMU har vært digital, og har økt dette året. Biskopen er med i begge disse utvalg.

Til vanlig har vi fire to-dagers prostemøter i året. I 2020 har vi kun hatt møter digitalt, men til gjengjeld har vi hatt oftere og kortere møter. I første nedstengningsperiode hadde vi møter hver uke. Erfaringene av denne tette kontakten med prostene er så verdifull at vi vil videreføre dette. Biskopen har gjennom disse møtene hatt god oversikt over situasjonen i menighetene og blant ansatte.

Til vanlig har vi også 4-5 møter per år med styret for kirkevergelaget i Sør-Hålogaland. Også her har vi hatt flere møter, og denne kontakten har vært viktig for å holde de to arbeidsgiverlinjene i kirken sammen, og sikre at vi har samme situasjonsbeskrivelse og ønske om tiltak. Det utfordrende er at styret ikke svarer for de øvrige kirkeverger.

Biskopen har i hele 2020 deltatt i Fylkesberedskapsrådet, representert ved HR-/HMS-rådgiver Trine Nordvik Løkås.

I 2020 har vi hatt seks prestevigslinger og én kantorvigsling. Fem av prestevigslingene var med kandidater som har vært i prestevikartjeneste i Sør-Hålogaland mens de har studert. Alle vigslingene uten den som var i januar 2020 var med koronabegrensninger.

Flere av de gudstjenester biskopen skulle delta på dette året, særlig i forbindelse med jubileer er blitt avlyst eller utsatt. Biskopen har likevel deltatt fysisk på to prosteinnssettelser, begge med koronarestriksjoner, og på en digital innspilling av prosteavskjed. Biskopen har også deltatt på en del digitale gudstjenester fra Bodø domkirke. I sommer var det mulig å delta på kirkehelger og gudstjenester fysisk.

I større grad enn vanlig har biskopen brukt avismedia, her godt hjulpet av vår nye kommunikasjonsrådgiver.

Biskopen har også noen nasjonale oppgaver, alle disse har vært løst digitalt. Det positive med dette, både med tanke på klima og tidsbruk, er at det har vært færre reiser.

Å være biskop uten fysisk å kunne møte menigheter og ansatte er krevende, og dette har grepet rett inn i biskopens kjerneområde av tilsynsmyndigheten. Prostene har i enda større grad enn ellers vært helt vesentlige for å holde kontakten med de lokale nivå. Året har vært preget av bratt læring på mange områder.

IV. Styring og kontroll i virksomheten

A. HMS/Arbeidsmiljø

Møteaktivitet

2020 har vært preget av stor digital møteaktivitet både i prosti og på bispedømmenivå. Det har vært viktig for arbeidsmiljø og kommunikasjonsflyt med hyppig kontakt når man har arbeidet hjemmefra. I mars var møter med kirken sentralt viktig for å kunne oppdatere hverandre og ha felles forståelse av hvordan pågående pandemi påvirket vår arbeidsplass. Nye sentrale eller kommunale føringer innen smittevern har blitt gjennomgått og diskutert på alle regionale møter. ROS-analyser har blitt gjennomgått og bearbeidet regionalt og prostivis.

I bispedømmet har det vært gjennomført ti regionale arbeidsmiljømøter (RAMU), ti kontaktmøter, samt hyppige møter med styret for Kirkevergelaget. Det har vært viktig for biskop og bispedømmeråd at det har vært god og nok dialog mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Uklarheter og eventuelle utfordringer har vært forsøkt løst så tidlig som mulig, slik at vi har kunnet ha fokus på ordinære arbeidsoppgaver.

Det har vært verneombud i prostiene, samt på bispedømmekontoret i 2020. Hovedverneombudet har vært i god dialog med verneombudene, og tilbakemelding fra disse vitner om godt samarbeid mellom verneombud og ledelse. Samling for verneombudene ble ikke gjennomført i 2020, men det er planlagt et kurs i AKAN i starten av 2021. Dette vil bli arrangert for verneombud, ledelse og deltagere av RAMU.

Bispedømmet har i 2020 hatt HMS-revisjon. Til stede på revisjonen var stiftsdirektør, HR-/HMS-rådgiver, leder av stiftsstyret i bispedømmet, regionalt verneombud, samt sentral HMS-rådgiver og hovedverneombud som gjennomførte revisjonen. Både forberedelser og gjennomføring bar preg av forbedringsarbeid, og tiltak for videre arbeid ble formidlet oss i ettertid. Revisjonen opplevdes som både lærerik og interessant for oss.

I de fleste prostiene i bispedømmet fordeles beredskap blant prestene, med unntak av enkelte som har søkt om fritak. Der det er mange ledige stillinger er det nødvendig at også vikarer er med i beredskapsordningen. Biskop gjør vurdering og godkjenner vikarer til slike oppdrag. Siden mars har det vært endrede rutiner rundt beredskap på grunn av koronapandemien. Det er viktig for biskop og bispedømmeråd at prestene føler seg trygge når de skal inn i andres hjem. Kurs som var planlagt i samarbeid med Nordland politidistrikt vedrørende beredskap ble ikke gjennomført i 2020. Dette kurset ansees ikke som hensiktsmessig å gjøre via nett. Vi er i dialog med politiet om ny dato for gjennomføring.

Personvern og informasjonssikkerhet

I en digital hverdag der elektroniske systemer overtar mer og mer av tidligere etablerte rutiner er det viktig med et aktivt forhold til personvern og informasjonssikkerhet. Dette gjelder blant annet ansettelsesprosesser, sakspapirer, behandling av sensitiv informasjon (inngående og utgående), samt arkivrutiner. Koronapandemien har i tillegg bidratt til at streaming av gudstjenester og andre kirkelige arrangement, samt videomøter, har blitt mer normalt og blitt et arbeidsverktøy som er kommet for å bli.

Bispedømmet har i 2020 hatt forvaltningsrevisjon av personvern og informasjonssikkerhet. Fra ledelsen deltok biskop og stiftsdirektør, samt at det ble gjennomført intervjuer av rådgivere ved bispedømmekontoret, samt proster og prester. Fra revisjonsteamet deltok internrevisor og personvernombud fra Kirkerådet, samt konsulent fra KPMG. Revisjonen ble oppfattet som nyttig og informativ, der det ble satt fokus på forbedringsområder både regionalt og i samarbeid med Kirkerådet. Dette følges videre opp i året som kommer.

LRS-/HRS-prest

Sør-Hålogaland bispedømme deltar i den sivile beredskapsordningen med LRS-prest og HRS-prest, henholdsvis Odd Eidner og Torkel Irgens. LRS står for lokal redningsentral og har sitt sete hvor politimesteren i Nordland har sitt hovedkontor, nærmere bestemt i Bodø. HRS står for hovedredningsentral og har også sete i Bodø.

Fylkesberedskapsrådet

Biskopen har plass i fylkesberedskapsrådet og er representert ved HR-/HMS-rådgiver Trine Nordvik Løkås.

Medarbeiderundersøkelsen

Det har vært jobbet i prostiene, samt på bispedømmenivå med resultatene fra medarbeiderundersøkelsen som ble gjennomført i 2019. Prostiene har laget sien egne handlingsplaner, disse har vært forelagt og følges opp av RAMU.

Under viser vi overordnet handlingsplan for bispedømmet vedtatt av RAMU:

HANDLINGSPLAN FOR OPPFØLGING AV MEDARBEIDERUNDERSØKELSEN 2019

Handlingsplanen for Sør-Hålogaland bispedømme er basert på medarbeiderundersøkelsen og prostienes utvelgelse av utfordringer som de ønsker å forbedre via tiltak.

Mål	Tiltak	Ansvarlig	Frist
1. Sør-Hålogaland bispedømme ledes gjennom åpenhet, inkludering og tydelighet.	• Lederutvikling gjennomføres for proster, biskop og stiftsdirektør.	Stiftsdirektør	31.12.2021
	• Forventningsavklaring fra medarbeider til leder gjennomføres i medarbeidersamtaler.	Ledere	31.12.2021
	• HMS kurs gjennomføres for ledelsen, digitalt eller fysisk.	Stiftsdirektør	30.06.2021

Mål	Tiltak	Ansvarlig	Frist
2. I Sør-Hålogaland bispedømme kjenner vi de strategiske målene for kirken, og jobber målrettet for å nå disse.	• Den norske kirkes strategiske mål, vedtatt av kirkemøtet, gjøres kjent blant alle ansatte i bispedømme gjennom prestemøter og møter for bispedømmerådets stab.	Biskop, prost og stiftsdirektør	31.12.2020
	• Bispedømmets virksomhetsplan med overordnede tiltak gjennomgås årlig, med involvering av proster og tillitsvalgte i alle enheter.	Stiftsdirektør	Årlig innen 15. des.
	• Bispedømmets årsrapport gjøres kjent blant alle ansatte. Prostiets årsrapport gjøres kjent for ansatte i prostiet.	Biskop, prost og stiftsdirektør	Årlig innen 1. april

På grunn av pågående pandemi må en del av fristene for gjennomføring av tiltak endres. Bispedømmerådet mener det er viktigere med kvalitet i tiltaket enn å nå en frist for gjennomføring. Flere tiltak vil bli bedre med fysisk tilstedeværelse, slik som lederutvikling. Overordnet handlingsplan er gjort kjent og det forventes bedring av resultat på disse områdene ved neste undersøkelse. For de prostiene som ikke hadde nok svar for å få egne resultat har det vært vanskelig å motivere til å lage gode mål og tiltak. Det må jobbes bedre for å få opp grad av besvarelser ved neste undersøkelse.

Rutiner for intern varsling

Rutiner for intern varlig om kritikkverdige forhold er gjennomgått både i RAMU og i prostemøte. Det gis tilbakemelding fra prostene om at noen har fokus på og har gjennomgått rutinene, og andre ikke. Bispedømmerådet tar dette opp, og sikrer at varslingsrutinene gjøres kjent blant alle ansatte gjennom dialog med prostene og verneombud.

Sykefravær

Sykefraværet har i 2020 vært preget av lavt korttidsfravær, og noe større langtidsfravær. Det har vært kontinuerlig oppfølging av sykefravær og annet fravær som karantene eller ikke utadrettet arbeid på grunn av korona. Kun én ansatt har blitt smittet av korona.

Noe korttidsfravær er relatert til forkjølelse, med fravær på grunn av smittevernhensyn. For de som har hatt langtidsfravær har oppfølging fra ledelse blitt gjort. Tabellen under viser at sykefraværet i bispedømmet ligger noe under gjennomsnittet til rDnk. Det har vært flere sykemeldte på bispedømmekontoret i 2020, noe som gir en høy prosentandel da det er få ansatte der. Det jobbes kontinuerlig for å få ned sykefraværet og der det er mulig og ønskelig med tilrettelegging kommer den ansatte tilbake i en prosentstilling.

Tabell 3.25 Sykefraværsprosent 2020 fordelt på grupper av ansatte

2020	%	1-3d	4-16d	16d-8u	>8u
Prestskapet	4,39	0,29	0,9	1,11	2,1
Alle ansatte	5,22	0,29	0,89	1,56	2,47
rDnk	5,35	0,38	0,89	1,09	3,01

Kilde: Statistikkhefte 2020

Sykefraværet er fast sak på RAMU-møtene, der både arbeidstaker og arbeidsgiver har mulighet til å komme med forslag til forbedring. Tabellen under viser at sykefraværet har økt med 0,5 prosentpoeng siden 2019.

Tabell 3.26 Sykefraværsprosent 2017-2020 Sør-Hålogaland bispedømme

	2017	2018	2019	2020
Sør-Hålogaland BD	6,6	5,9	4,7	5,2

Kilde: Statistikkhefte 2020

B. Likestilling

Kvinneandelen i presteskapet er 39,47 % i 2020 og ligger noe over gjennomsnittet for rDnk.

Tabell 3.27 Kvinneandel i presteskapet

Kvinneandel i presteskapet i %	2020	2019	2018	2017	2016
Sør-Hålogaland	39,47	37,5	40,4	35,9	35
rDnk totalt	36,64	36	34,3	32,8	32

Kilde: Statistikkhefte 2020

I 2020 var åtte av de 15 tilsettingene kvinner (53 %), gjennomsnittet for rDnk er 44 %. Av de som søkte stillinger i bispedømmet var 40 % kvinner.

For lederstillinger blant prester i bispedømmet er kvinneandelen 44 %, der tre av åtte proster er kvinner, samt at biskop er kvinne. Bispedømmekontoret har en organisering uten mellomledere. Kontoret ledes av biskop og stiftsdirektør, der kvinneandelen er 50 %. Av stillingene på bispedømmekontoret som er besatt er det 2,5 årsverk menn og 8,6 årsverk kvinner. Det jobbes godt for å ha en så riktig lønn som mulig for ansatte i bispedømmet. Lønn er en viktig faktor for både å rekruttere og beholde.

I prestegruppen totalt ligger kvinner noe over menn i lønn, også sammenlignet med gjennomsnittet for rDnk. Gruppen som skiller seg ut er sokneprester, der menn har høyere lønn enn kvinner. I denne gruppen ligger kvinnene under gjennomsnittet for rDnk. I gruppen proster ligger kvinner noe høyere enn menn. Det er rekruttert tre nye proster som er menn.

For gruppen øvrige ansatte ligger Sør-Hålogalands kvinner lavest i lønn sammenlignet med menn, også for hele landet. Bispedømmekontoret er ledet av stiftsdirektør og biskop. Biskop telles blant prester, og i dette tallet vil det kun være en leder, som er mann. Det regnes med at tallet er noe annerledes der bispedømmekontor har ledere/mellomledere fordelt på kjønn.

Det er viktig å ha godt fokus på likestilling og etterstrebe god kjønnsbalanse i bispedømmet.

C. Vurdering av mislighetsrisiko

Sør-Hålogaland bispedømmeråd har for 2020 gjort følgende vurderinger når det gjelder faren for mislighet og økonomiske kriminalitet.

Bispedømmet har felles bankkonto med de andre bispedømmene, denne disponeres av Kirkerådets sekretariat. Det er ingen ansatte i bispedømmet som disponerer disse kontoene. Bispedømmet har ett kredittkort som disponeres av stiftsdirektør. Faren for uregelmessige banktransaksjoner vurderes som en ubetydelig risikofaktor.

Inngående og utgående faktura skjer gjennom fagsystemet Xledger. Faren for mislighold vurderes som en moderat risikofaktor. Elektronisk arbeidsflyt der minst to personer må attestere/godkjenne er et farereduserende tiltak. All inngående faktura blir gjennomgått av Felles økonomienhet. Kontonummer blir elektronisk sjekket mot leverandørregister. Faktura attesteres av bestiller/prost. Kun stiftsdirektør eller stedfortreder for stiftsdirektør har adgang til å godkjenne faktura til utbetaling.

For utbetaling av lønn vurderes faren for mislighold til å være en moderat risikofaktor. Lønnsutbetaling skjer i henhold til signert arbeidskontrakt eller fullmakt fra leder med budsjett disponeringsfullmakt. Endringsbilag på lønn sendes lønnsenheten og kontrolleres både av lønnsenheten og bispedømmekontoret før utbetaling. Utbetaling av reise- og utleggsregninger foregår elektronisk i lønssystemet Aditro. Disse kontrolleres av prost/stiftsdirektør før utbetaling.

Faren for mislighold som følge av nærstående relasjoner vurderes som moderat risikofaktor og det er rutine på at ingen som er nært beslektet kan stå i samme godkjenningsstreng i forbindelse med fakturabehandling eller utbetaling av lønn, utlegg- eller reise. Det samme gjelder for utgående brev som kan brukes som et økonomisk underbilag. Søknader som gjelder stiftsdirektørens ansattvilkår godkjennes av bispedømmerådets leder.

Stiftsdirektørens reise- og utleggsrefusjoner godkjennes av en rådgiver på kontoret som har fått denne oppgaven.

Brev som omhandler økonomi i form av støtte, leieforhold eller avtaler som gjøres har alltid to underskrifter, der stiftsdirektør er godkjenner.

V. Vurdering av framtidsutsikter

Sør-Hålogaland er et utpreget folkekirkebispedømme hvor den lokale kirken betyr mye for identitet og historie og kultur. Medlemsundersøkelsen viser at Den norske kirke i Sør-Hålogaland spiller en rolle i medlemmenes liv, at tro, kultur og tradisjon er nøye bundet sammen. 79 % av de som bor i Nordland fylke oppgir at de er medlem i Den norske kirke, og av disse er det 58 % som er svært eller ganske positive til Den norske kirke, mens 33 % er nøytrale eller usikre. 55 % av medlemmene er åpne for tro og besøker kirken en eller flere ganger i året, mens 24 % definerer seg selv som aktivt troende og besøker kirken ofte.

Den tilliten kirken nyter vil være en viktig faktor også i tiden etter korona. Vi arbeider med at kirkehusene i større grad skal kunne benyttes som møteplasser, og at kirkene skal være mer åpne. Her har koronabegrensningene gitt oss en nyttig erfaring av hva som er mulig.

I tillegg har vi hatt en økning av stillinger innen diakoni. Det er nettopp endringene av arbeidsmåter på grunn av pandemien, som har styrket mye av den oppsøkende virksomheten, noe vi tror kan være viktig med tanke på psykisk helse. Bruken av uterommet, naturen, har gitt oss arenaer for fellesskap som vi ikke var like oppmerksomme på tidligere, og skapt nye samarbeidsrelasjoner med lokalmiljøet. Tråkk og snakk og diakonalgang er gode eksempler.

Digitale løsninger har ført til et større nedslagsfelt, og vil gjøre oss i stand til å ta i bruk disse hjelpemidler på en bedre måte, og da også for å kunne nå nye grupper. Bispedømmerådet har under pandemien tilrettelagt økonomisk for dette, og slik faktisk økt muligheten for det kirkelige nærvær i et bispedømme med store avstander og små samfunn. Dette kan ikke erstatte den fysiske aktiviteten, men en større satsning på digitale fellesskap gir muligheter for å nå mennesker som er vanskelig tilgjengelig fysisk og kan slik virke inkluderende. Også miljømessig gir de digitale løsningene oss store muligheter ved at vi også post korona vil ha flere møter digitalt.

Gjennom kontakten med lokalt beredskapsarbeid og med Fylkesberedskapsrådet blir vi mer enn tidligere regnet med som en samfunnsaktør, og dette vil vi fortsette.

I Sør-Hålogaland bispedømme har det vært mindre smitte enn andre steder i landet. Skolene og barnehagene har stort sett vært i vanlig drift etter sommeren. De små lokale nabo- og familiemiljøene har vært en stor gevinst i denne tiden.

Den norske kirke har et stort fortrinn ved at vi er til stede i hele bispedømmet. Vi har en organisering som gjør oss tilgjengelige med ansatte og et nettverk som det er mulig å knytte opp til de utfordringer som finnes lokalt. Dette er blitt mer synlig under pandemien, der tilgjengelighet for de som ønsker kirkens tjenester er satt på dagsorden. Økt tilgjengelighet og fleksibilitet der kirkens tjenester kan møte mennesker på en mer inkluderende måte vil være viktig å arbeide med fremover.

I en situasjon hvor de økonomiske rammene for våre liv kan bli endret, slik det går frem av prognoser knyttet blant annet til nedskalering av oljeproduksjonen, pandemiens økonomiske konsekvenser og økning av eldre som ikke er yrkesaktive, vil kirken ha en viktig rolle som

premissleverandør for bærekraft og menneskeverd. Det samme er viktig i et samfunn som blir mer kulturelt pluralisert. I møtet med nye kulturer og religioner vil nettopp kirkens kompetanse på religion, kultur og menneskerettigheter være viktig.

Vi tror også at den vekt på likeverd mellom mennesker som Den norske kirke har i sine strategier og verdigrunnlag er viktig både for demokratiet og likeverds-arbeidet i samfunnet. Dette gjelder både innsats mot all diskriminering av ulike typer mennesker, og det viser seg å være et arbeid som stadig får nye fokusområder, det være seg LHBTQere, kvinner, mennesker med funksjonsnedsettelse, det ufødte liv, urfolk, mennesker som ikke er etnisk norske.

Vi henviser også til rapportens del om BODØ2024 og kirkens involvering i dette.

Samfunnsutviklingen for kirken, sett uavhengig av koronapandemien, har mange av de samme risikofaktorer som samfunnet ellers opplever. Dette være seg:

Sentralisering

Det er mange små samfunn i vårt bispedømme og noen av dem ligger isolert til på øyer. I hele samfunnet er det en sentraliseringstendens, befolkningen øker i byene, og synker ellers. Dette gjør at vi hele tiden må se på hvordan vi tenker strategisk i menighetsarbeidet, og flere av prostiene har felles ungdomsarbeid, og forsøker å planlegge i større enheter enn den enkelte menighet. Denne måten å tenke menighetsarbeid på støtter på en utfordring i folkekirkemedlemmets sterke forankring i sin egen kirke. Når så mange har troen sin knyttet til historie og tradisjon, ikke minst familietradisjon, blir det enkelte kirkehus vesentlig for trosidentiteten. Det er viktig for oss å arbeide med hvordan vi kan forene et samarbeid over soknegrensene med å opprettholde drift av flest mulig av kirkene. Biskopen har oppfordret i sine visitaser til å tenke nytt, fleksibelt og strategisk om bruken av kirkehusene.

Mangel på ansatte

Prestemangelen er meget tydelig i vårt bispedømme, og det ser ut til å vare. Presten er svært viktig i en typisk folkekirke der kirkelige handlinger i stor grad skaper trosidentitet og gudstjenestedeltagelse. Når prestesituasjonen endres påvirker det tilliten folk har til kirken og tryggheten i at det er en prest i nærheten. Flere av menighetene våre har få andre ansatte, og er sårbare for vakanser. Det er særlig profesjonsstillingene som er vanskelig å rekruttere til. Kompetent arbeidskraft er viktig for å møte vår tids kompetansesamfunn. Vi henviser til andre deler av rapporten for videre utdyping av dette.

Kirkens troverdighet

Kirkens troverdighet ligger i hvordan vi forvalter evangeliet både i ord og handling. Ikke minst er det helt nødvendig at kirken er seg bevisst sitt samfunnsoppdrag, med tanke på forvaltning av skaperverket, fokusering på menneskeverdet og sammenhengen mellom dette og håpet som ligger i evangeliet om oppstandelse og nytt liv. Det krever både et teologisk og diakonalt arbeid, og det kreves kontinuerlig.

Arbeidet med ny kirkeordning

Den norske kirke står overfor store endringer de neste årene og det er knyttet stor spenning til den pågående prosessen med ny kirkeordning. Etter all sannsynlighet får vi fra 2024 en kirke med én arbeidsgiverlinje. Det er viktig at en ny kirkeordning tar hensyn til de regionale

forskjellene vi har i Norge. Sør-Hålogaland er et svært desentralisert bispedømme, med store kommunikasjonsutfordringer. Dette vil kreve andre løsninger enn hva som for eksempel vil passe i det sentrale østlandsområdet. Dersom arbeidsgiveransvaret legges til et annet nivå enn bispedømmerådet, må enhetene for arbeidsgiveransvar være store nok til at de er bærekraftige i arbeidet med rekruttering til profesjonsyrkene, og til at administrasjonene får stor nok handlekraft til å tenke strategisk og målrettet med menighetenes virksomhet. I modell med såkalte «prostifellesråd» er det knyttet bekymring til den regionale strategiske tenkningen, samt små kommuners villighet til å forplikte seg økonomisk på tvers av kommunegrensene. I en folkekirkekontekst står folk og kirke nær hverandre, både kulturelt, historisk og trosmessig. Dersom det blir for stor avstand mellom soknets organer og kommunen, vil den gjensidige nærheten endres.

Både ansatte og råd opplever uro over de endringene som kommer. I kirkens utvikling mot 2030 vil det være svært viktig å beholde enheten i Den norske kirke, så vel teologisk som organisatorisk. Biskopens tilsyn må sees på som særs vesentlig nettopp for å beholde denne enheten. For Sør-Hålogaland bispedømme vil det være viktig at en ny kirkeordning tar hensyn til bispedømmets særtrekk, og at en nasjonal ordning er fleksibel og åpen for lokale og regionale løsninger.

Sluttord

Kirken er alltid mer enn det vi ser, og samtidig er den det vi ser. I dette spennet mellom å tro at Guds rike virker her og nå, og at vi ennå ikke har fattet det helt og fullt, går vi inn i nye nådedager og nye arbeidsdager. Vi skal som kirke ta Norge ut av koronatiden og det er viktig at vi tar med oss den lærdommen og innovasjonen denne meget spesielle tiden har gitt oss.

VI. Årsregnskap

Ledelseskommmentar til årsregnskapet 2020

Sør-Hålogaland bispedømmeråd (bispedømmerådet) er et demokratisk folkevalgt organ som skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene. Det skal også fremme samarbeidet mellom de enkelte menighetsråd og andre lokale arbeidsgrupper innen bispedømmet. Bispedømmerådet fordeler statlig tilskudd til særskilte stillinger innen kirkelig undervisning og diakoni etter nærmere regler gitt av Kirkerådet. Bispedømmerådet tilsetter menighetsprester og administrativt ansatte. Det samme gjelder vedtak om oppsigelse, ileggelse av ordenstraff, avskjed og suspensjon. Stiftsdirektør er utøvende myndighet for bispedømmerådet og daglig leder av bispedømmekontoret.

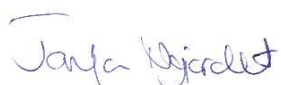
Vurdering av vesentlige forhold

Sør-Hålogaland bispedømmeråd avlever et regnskap for 2020 med et mindreforbruk på kr 2.814.000 for budsjettgruppe 1A, drift. Mindreforbruket utgjør 3,42 % av tildelingen og ansees som betydelig. På den annen side er mindreforbruket redusert med i overkant av 2 mill. kr sammenliknet med året før. Mindreforbruket er hovedsakelig knyttet til lønn. For budsjettgruppe 1B, tilskudd, viser regnskapet for 2020 et mindreforbruk på kr 353.000. Akkumulert mindreforbruk ved utgangen av 2020 er kr 8.560.000, der kr 7.589.000 gjelder budsjettgruppe 1A.

For 2020 utgjør mindreforbruket for lønn til presteskaper kr. 3.175.000, noe som utgjør 4,9 % prosent av budsjettet, mens det for bispedømmekontoret er et mindreforbruk på kr 873.000, som utgjør 10,1 % av lønnsbudsjettet. Herav viser syke- og fødselspengerefusjoner en inntekt på kr 3.120.000. For presteskaper skyldes mindreforbruk vakansesituasjonen og at det ikke har vært mulig å få prester eller vikarer tilsatt i alle ledige stillingshjemler. Leder og stiftsdirektør ser med bekymring på rekrutteringssituasjonen. Våre tiltak som settes inn i vårt bispedømme virker, men det er vanskelig å få gjort noe med den store utfordringen, «*et aldrende presteskaper*» og at så få unge fra landsdelen velger presteutdanning.

Oppsummert er det likevel gledelig å merke at Den norske kirke står så sterkt i vårt bispedømme som den gjør. Det må bety at på tross av rekrutteringsutfordringer, så greier vi fortsatt å være en folkekirke der folk bor.

Bodø 15. mars 2021

Tanja Fatima Nyjordet
bispedømmerådsleder

Ole Christian Erikstad
stiftsdirektør

Regnskapsrapport fra Felles økonomienhet

Budsjettgruppe 1 A - Drift

Tildeling til lønn og drift i budsjettgruppe 1 A var i 2020 på kr. 82.366.000.

Totalt ble det kostnadsført kr. 79.552.000, som gir et mindreforbruk på kr. 2.814.000.

Mindreforbruket utgjør 3,42 % av tildelingen.

	Regnskap	Budsjett	Avvik
Budsjettgruppe 1A - Driftsregnskapet	31.12.2020	31.12.2020	
Inntekter	-977	-760	217
Tilskudd/varekjøp	572	160	-412
Lønnskostnader	69 442	73 490	4 048
Andre driftskostn	10 515	9 476	-1 039
Sum budsjettgruppe 1A	79 552	82 366	2 814

Kontoklasse 3 – Inntekter viser en merinntekt på kr. 217.000.

På den ene side er det en mindreinntekt som følge av bortfall av refusjon fra SMM-organisasjonene med kr. 250.000. På den annen side er det en merinntekt fra husleietrekk for rekrutterings- og vikarboliger med kr. 567.000 (ikke budsjettet).

Kontoklasse 4 – Tilskudd til eksterne viser et merforbruk på kr. 412.000.

Kostnader her er i hovedsak knyttet til Samarbeidsrådet for Kristne Kirker i Barentsregionen (SKKB), tilskudd til ulike kirkemusikalske tiltak og medlemstilskudd til IKO. Dette er tilskuddsordninger i regi av Sør-Hålogaland bispedømmeråd og kommer i tillegg til de sentrale tilskuddsordningene i budsjettgruppe 1 B.

Det er i 2020 gitt et ekstraordinært tilskudd til Tysfjord og Hamarøy menighetsråd på kr. 400.000, til prosjektet "Utvikling av en helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv i Den norske kirke".

Kontoklasse 5 – Lønnskostnader viser et samlet mindreforbruk på kr. 4.048.000.

Mindreforbruket her skyldes i hovedsak vakanser både i presteskaper og ved bispedømmekontoret, samt syke- og fødselspengerefusjoner fra NAV, og andre lønnsrelaterte refusjoner (renhold av bispedømmekontor og Bispegård, frikjøp Hovedverneombud, samt lønnstilskudd fra NAV).

Direkte lønnskostnader for fast ansatte og vikarer (inkl. tilleggs lønn, feriepengene og arbeidsgiveravgift) viser et mindreforbruk på kr. 436.000.

Syke- og fødselspengerefusjoner viser en inntekt på kr. 3.120.000.

Andre lønnsrelaterte refusjoner viser en merinntekt på kr. 491.000.

Mindreforbruket er forholdsmessig stort innenfor Kirkelig administrasjon, med kr. 873.000 av at samlet lønnsbudsjett på kr. 8.625.000. Dette utgjør 10,1 % av budsjettet.

Tilsvarende er mindreforbruket innenfor Prestetjenesten på kr. 3.175.000 av et samlet lønnsbudsjett på kr. 64.865.000. Dette utgjør 4,9 % av budsjettet.

Kontoklassene 6, 7 og 8 – Andre driftskostnader (drifts- og reisekostnader) viser et samlet merforbruk på kr. 1.039.000.

Dette skyldes hovedsakelig driftskostnader, som har et merforbruk på kr. 1.373.000. Her utgjør husleie for rekrutterings- og vikarboliger kr. 819.000. OVF's omlegging av rutiner for fakturering av husleie var ikke hensyntatt i budsjettet for 2020.

Reisekostnader har et mindreforbruk på kr. 376.000.

Budsjettgruppe 1 B – Tilskudd

Tildeling til trosopplæring, diakoni, undervisning og kirkemusikk i budsjettgruppe 1B var i 2020 på til sammen kr. 34.238.000. I tillegg har bispedømmerådet disponert OVF-midler i 2020 på kr. 532.000. Totalt utgjør dette kr. 34.770.000.

Totalt ble det kostnadsført kr. 34.417.000, som gir et mindreforbruk på kr. 353.000. Mindreforbruket utgjør 1,02 % av tildelingen.

	Regnskap	Budsjett	Avvik
Budsjettgruppe 1B, 2, 3 m.fl. - Tilskudd *	31.12.2020	31.12.2020	
Trosopplæring	17 833	17 619	-214
Diakoni	5 469	5 595	126
Undervisning	10 351	10 834	483
Kirkemusikk	232	190	-42
Domkirke (Oslo og Nidaros)	-	-	-
Gruppe 2 (kun KR)	-	-	-
Gruppe 3 (kun KR)	-	-	-
Annet (inkl OVF)	532	532	-
Sum budsjettgruppe 1B, 2, 3 m.fl.	34 417	34 770	353

Særskilt om OVF-tilskuddet

OVF-tildelingen for 2020 var på kr. 532.000 (uendret siste 3 år).

Det er tildelt kr. 296.000 etter søknad fra ulike menighetsråd/fellesråd.

Videre er det disponert kr. 236.000 av OVF-midlene til intern finansiering av SMM-rådgiverstilling ved bispedømmekontoret.

Spesifikasjon av Ovf-midlene:	2020		
	Regnskap	Budsjett	Avvik
OVF			
Administrasjon - 491	-		-
Diakoni - 492	91		-91
Barn og unge - 493	-		-
Gudstjenesteliv - 494	-		-
Kirkemusikk og kultur -495	205		-205
Samisk kirkeliv -496	-		-
Andre fellestiltak (inkl SMM) - 497	236		-236
Internasjonale og økumeniske organisasjoner -498	-		-
		532	532
Ovf total (for rapportering til Ovf)	532	532	-

Det foreligger ikke budsjett for OVF-midlene som spesifiserer disse på de ulike satsningsområdene.

Akkumulert mindreforbruk

Sør-Hålogaland bispedømmeråd har gjennom mindreforbruk i årene 2018 og 2019 opparbeidet seg en egenkapital på til sammen kr. 5.393.000.

For 2018 ble mindreforbruket i sin helhet avsatt som egenkapital, mens det for 2019 ble avkortet til 87 % i forbindelse med Kirkerådets behandling av det samlede årsregnskapet for rettssubjektet Den norske kirke.

Akkumulert mer-/mindreforbruk

-formål: vise "oppsparte midler" for enhetene og endringen i disse

Akkumulert mer-/mindreforbruk	Akkumulert "beholdning" pr 01.01.20	Mer-/mindreforbruk 2020	Akkumulert "beholdning" 31.12.20
Akkumulert i budsjettgruppe 1A	4 775	2 814	7 589
Akkumulert i budsjettgruppe 1B	618	353	971
Sum budsjettgrupper	5 393	3 167	8 560

Dette forutsetter at bispedømmerådene får beholde akkumulert mindreforbruk i sin helhet. Kirkerådet vil i forbindelse med regnskapsavleggelsen for 2020 vurdere begrensninger i nivået for oppspart egenkapital i de ulike enhetene. For stor andel av egenkapital som er låst til de enkelte enhetene kan medføre utfordringer for rettssubjektet samlet sett.